БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 56 (6731) 18 МАРТ СЕШАНБА 1947 ЙИЛ

БАҲОСИ 20 ТИЙИН

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕССИЯСИ

Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1947 йил 17 мартда бўлган эрталабки мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

17 март эрталаб соат 11 да, Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **А. Мавлонов** раислик қилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумини сайлашга киришади.

Раислик қилучи, депутат **А. Мўминов**нинг қуйидаги аризасини ўқиб эшитдиради:

«Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси ўртоқ Абдураззоқ Мавлоновга.

Билимимни ошириш зарурияти туфайли мени Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси вазифасидан озод этишни ва ўқишим учун имконият берилишини Олий Совет Сессиясидан илтимос қиламан.

Сиздан ушбу аризамни Ўзбекистон ССР Олий Советига ма'лум қилишингизни сўрайман.

А. МЎМИНОВ.

1947 йил 17 март».

Раислик қилучи А. Мавлонов А. Мўминовнинг аризаси муносабати блан депутатларга қуйидаги сўзлар блан мурожаат қилади:

«Депутат ўртоқлар! Ўртоқ Абдували Мўминовнинг аризаси муносабати блан менга бирнеча сўз айтишга рухсат этингиз.

Ўртоқ Абдували Мўминовнинг аризаси жуда асослидир ва мен Олий Советнинг илтимосини қондиради деб ўйлайман. Шунинг блан бирга, ўртоқ Абдували Мўминов Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми а'золари составига сайлансин десам, Олий Советнинг барча депутатлари фикрини изҳор қилган бўламан деб ўйлайман. Ўртоқ Абдували Мўминов Олий Совет Президиуми Раиси сифатида амалий ишда етарли тажрибага эга бўлиб, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг ишига кўп ёрдам бериши мумкин».

Оқсоқоллар Кенгаши номидан сўзга чиққан депутат **М. Мирзааҳмедов**нинг таклифига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумини бир оғиздан қуйидаги составда сайлайди:

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси:

Ниёзов Амин Зрматович — Бухоро область, Зармитон округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг Ўринбосарлари:

Емцов Василий Яковлевич — Қорақалпоғистон АССР, Тўрткўл қишлоқ округининг депутати.

Солиқова Васила — Тошкент область Чиноз округининг депутати.

Жуманазаров Матеке — Қорақалпоғистон АССР, Кегайли округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари:

Абдуллаев Азиз — Андижон область, Каганович округининг депутати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг а'золари:

Орипов Маҳмуд — Тошкент шаҳар, Калинин округининг депутати.

Исамуҳамедов Муҳиддин — Тошкент область, Байтқўрғон округининг депутати.

Қодиров Азиз Мавлонович — Тошкент шаҳар, Пролетар округининг депутати.

Ломакин Николай Андреевич — Андижон область, Ворошилов округининг депутати.

Маҳмудов Орзи — Самарқанд область, Пахтакор округининг депутати.

Мўминов Абдували — Наманган область, Уйчи округининг депутати.

Петров Иван Ефимович — Тошкент шаҳар, Пушкин округининг депутати.

Раҳмонов Мадраим — Хоразм область, Питнак округининг депутати.

Саримсоқов Тошмуҳамед Алиевич — Тошкент шаҳар, Тельман округининг депутати.

Ҳамидов Азиз Ҳакимович — Хоразм область, Янгибозор округининг депутати.

Хусаинов Содиқ Хусаинович — Тошкент шаҳар, Колхоз округининг депутати.

Шарипова Ибодат — Сурхондар'ё область, Ҳазарбоғ округининг депутати.

Юсупов Усмон Юсупович — Тошкент шаҳар Сельмаш округининг депутати.

Сўнгра Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Ҳукуматини тузиш масаласини кўришга киришади.

Депутат **А. Абдураҳмонов** — Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Ҳукуматини — Ўзбекистон ССР Министрлар Советини қуйидаги составда тасдиқлашни таклиф этади:

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси —

Абдужаббор Абдураҳмонов.

Министрлар Советн Раисининг Ўринбосари — **Павел Андреевич Кабанов.**

Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари — **Родион Михайлович Глухов,**

Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари ва Қишлоқ Хўжалик Министри — **Қосим Раҳимович Раҳимов.**

Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари — **Фатхулла Расулович Носиров.**

Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари — **Иззат Отахонович Султонов.**

Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари ва Давлат План Комиссиясининг Раиси — **Ҳабиб Муҳамедович Абдуллаев.**

Автомобиль-транспорти министри — **Яков Сергеевич Моторин.**

Ноз-не'мат ва пардоз Буюмлар Саноати Министри — **Абдусаттор Абдужабборов.**

Ички Ишлар Министри — **Йўлдош Бобожонов.**

Сув Хўжалиги Министри — **Константин Константинович Шубладзе.**

Давлат Контроли Министри — **Мажид Йўлдошев.**

Давлат Хавфсизлиги Министри — **Михаил Иванович Баскаков.**

Соғлиқни Сақлаш Министри — **Ҳаким Зоҳидович Зоҳидов.**

Ташқи Ишлар Министри — **Ёқуб Юсупович Алиев.**

Коммунал Хўжалиги Министри — **Абдулла Шомуродов.**

Енгил Саноат Министри — **Юлия Леонидовна Степаненко.**

Ўрмон Хўжалиги Министри — **Фахриддин Шамсиддинович Шамсиддинов.**

Маҳаллий Саноат Министри — **Абдулла Са'дуллаев.**

Гўшт ва Сут Саноати Министри — **Дуйсенқул Сариқулович Сариқулов.**

Озиқ-овқат Саноати Министри — **Холмуҳамед Зуфаров.**

Бинокорлик Материаллари Саноати Министри — **Саидкарим Зиёдуллаев.**

Маориф Министри — **Абдулла Муродхўжаев.**

Совхозлар Министри — **Мирзаали Муҳамеджонов.**

Социал-Та'минот Министри — **Истам Очилбеков.**

Тўқимачилик Саноати Министри — **Сохиб Нусратов.**

Савдо Министри — **Фаттоҳ Рашидов.**

Молия Министри — **Мамажон Исомиддинов.**

Адлия Министри — **Вали Умаров.**

Сан'ат Ишлари бошқармасининг бошлиги — **Комил Ну'монов (Яшин).**

Маданий-Оқартиш муассасалари комитетининг Раиси **Жамила Тожиева.**

Депутат **А. Абдураҳмонов** нутқ сўзлаб, республика Ҳукумати олдида турган асосий вазифаларни баён қилиб беради.

Оқсоқоллар Кенгаши номидан ва уларнинг топширувига мувофиқ сўзга чиққан депутат **М. Г. Чиковани** депутат А. Абдураҳмонов томонидан тақдим этилган Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг составини тасдиқлаш тўғрисида таклиф киритади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Министрлар Советини ўртоқ А. Абдураҳмонов томонидан тақдим қилинган составда якдиллик блан тасдиқлайди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети рўзномадаги 6-нчи масалани — Ўзбекистон ССР Олий Судини сайлаш масаласини кўришга киришади.

Бухоро, Қашқадар'ё, Сурхондар'ё областьлари ва Қорақалпоғистон АССРдаги депутатлар группаси номидан сўзга чиққан депутат **К. Рўзиматов**нинг таклифига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Совети бир оғиздан Ўзбекистон ССР Олий Судини 17 кишидан иборат сайлайди.

Ўзбекистон ССР Олий Судининг Раиси қилиб — **Набир Комилов** сайланди.

Ўзбекистон ССР Олий Судининг а'золари қилиб қуйидагилар сайланди:

Саидғани Аҳмадхўжаев, Анна Терентьевна Блудова, Сарра Яковлевна Белицкая, Юнус Мирмонов, Фахри Мухиддинов, Зоря Давидовна Мустақимова, Анатолий Васильевич Прудников, Не'мат Раҳматуллаев, Григорий Иванович Руденко, Обидлин Сойибназаров, Карим Сахибоев, Абул Салимов, Иван Михайлович Третьяков, Муслим Шодмонов, Абдуқосим Шомирзаев, Габай Абдуллаевич Хамадов.

Бир оғиздан 47 кишидан иборат халқ маслаҳатчилари сайланади:

Петр Дмитриевич Алферов, Александр Павлович Александров, Малла Охунов, Ибодатхон Акрамова, Малика Ашурова, Давлат Алибоев, Анастасий Матвеевич Афанасьев, Тойлиқ Акимниёзова, Омон Бақоев, Иван Иванович Бойцов, Николай Романович Волков, Иван Трофимович Давгань, Александр Иванович Зайцев, Александр Павлович Заварин, Зиёдулла Зайниддинов, Клавдия Алексеевна Землянова, Мирза Зайналов, Жума Исмоилов, Маҳбуба Икромова, Олтинхон Қодирова, Имомжон Қодиров, Ҳамро Қаландаров, Соня Назирхўжаевна Махмудхўжаева, Расул Муродов, Айтбой Матсафоев, Юсуф Нормуҳамедов, Петр Сергеевич Нестеров, Евгений Иванович Неумечеев, Иброҳим Сойибович Набиев, Жамол Нуриддинов, Бесинбой Нуржонов, Мамасоли Собиров, Сергей Миронович Старичков, Хикоят Саидова, Валентина Сергеевна Тетерина, Муаззам Турсунова, Салом Тошқулов, Аҳмаджон Тошбоев, Ашур Тўлаев, Ўринқул Тилагенова, Юнус Хўжаев, Адолат Ҳакимова, Виктор Иванович Чирков, Эргаш Шаптақов, Турай Эшонқулова, Маҳмуд Юнусов, Розия Ёқубова.

Шу блан Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи мажлиси ёпилади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1947 йил 17 мартда бўлган кечки мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

17 март кечқурун соат 6 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **А. Мавлонов** раислик қилади.

Олий Совет рўзномадаги 7-нчи масалани кўришга, я'ни Ўзбекистон ССРнинг 1947 йилги Давлат бюджетини тасдиқлашга киришади.

ЎзССР Молия министри депутат **М. Исомиддинов** Ўзбекистон ССРнинг 1947 йилги Давлат бюджети тўғрисида доклад қилди.

Шундан кейин Олий Совет Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг Раиси депутат **Т. Дўстов**нинг қўшимча докладини эшитади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг қўшимча докладидан кейин рўзномадаги 7-нчи масала юзасидан музокаралар бошланади. Музокараларда депутат **С. Х. Хусаинов** (Тошкент шаҳар, Колхоз округи), депутат **Ю. Шодмонов** (Андижон область, Балиқчи округи), депутат **М. Раҳмонов** (Хоразм область, Питнак округи), Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалиги министри ўртоқ **А. Шомуродов** сўзлайди.

Шу блан Ўзбекистон ССР Олий Советининг тўртинчи мажлиси ёпилади.

Навбатдаги мажлис бугун, эрта блан соат 11 да бўлади.

ВКП(б) Марказий Комитети пленумининг „Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида“ деб чиқарган қарорини бажариш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг XVI пленумида ўртоқ У. ЮСУПОВ доклади

Ўртоқлар, «Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида»ги масала ВКП(б) Марказий Комитетининг февраль ойида бўлиб ўткан пленумида ўртоқ Сталиннинг ташаббуси блан муҳокама қилинди.

ВКП(б) Марказий Комитетининг пленуми урушдан илгариги даврда мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалиги соҳасида дон масаласи, енгил саноат учун мустаҳкам хомаш'ё базасини вужудга келтириш ва колхоз ҳамда совхозларда чорвачиликни доим ривожлантириш каби жуда муҳим масалалар ҳал этилганлигини та'кидлаб ўтди.

Колхоз тузуми уруш синовларига чидам блан бардош берди. Оғир уруш даврида Совет армияси озиқ-овқатдан тўлиқмали, аҳоли озиқ-овқат блан, саноат эса хомаш'ё блан бирмунча тузук та'минланиб турди. Аммо Ватан уруши замонида қишлоқ хўжалигида катта қийинчиликлар пайдо бўлди. Бу қийинчиликлар ҳосилнинг пасайишига, экин майдонларининг ва мол туёғининг камайишига сабаб бўлди.

ВКП(б) Марказий Комитетининг пленуми қуйидагиларни та'кидлади: «**Эндиликда, тинч қурилиш даврига кўчилган бир пайтда, партиямиз ва давлатимиз олдида қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш сра нечиктириб бўлмайдиган бир вазифа бўлиб турипти. Қишлоқ хўжалигининг шундай юксалишини та'минлаш керакки, бунинг натижасида у жуда қисқа бир муддат ичида аҳолимиз учун мўл-кўл озиқ-овқат, енгил саноатимиз учун кўп хомаш'ё вужудга келтиришга ҳамда давлат ихтиёрида зарур озиқ-овқат ва хомаш'ё резервларини жамғаришга имкон берсин**».

ВКП(б) Марказий Комитетининг пленуми мамлакатимизнинг қишлоқ хўжалигини тиклаш ва юксалтириш бешйиллик планини муддатидан илгари бажариш чораларини кўрсатиб берди. Пленум бу чораларни белгилашда ўртоқ Сталиннинг «**Ҳарқандай бешйиллик план ҳам бизнинг тузумимизда яшириниб ётган ва фабрикада, заводда, колхозда, совхозда, районда ва ҳоказоларда планнинг бажарилиши давомидагина рўёбга чиқадиган барча имкониятларни ҳисобга ололмайди**» деган сўзларини асос қилиб олинди.

ВКП(б) Марказий Комитети февраль пленумининг тарихий қарорлари ва ўртоқ Андреевнинг доклади қишлоқ хўжалигини юксалтириш соҳасидаги кундалик ишларимизнинг жанговар программасидир. Бу ҳужжатларни барча меҳнаткашларга кенг тушунтириш ва бу вазифаларни дарҳол бажаришга киришиш зарур.

ВКП(б) Марказий Комитети февраль пленумининг қарорларини амалга ошириш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилоти олдида турган амалий вазифалар нималардан иборат?

★

Асосий хўжалик-сиёсий вазифа 1947 йилда республикада пахтачиликни урушдан аввалги даражага етказиш, я'ни гектаридан олинадиган пахта ҳосилини камида 17 центнерга етказиш ва пахта майдонини 100 минг гектарга кўпайтириб, жам'и 915 минг гектаргача етказишдан иборат. Қанд лавлаги экиладиган ерларни қўшиб ҳисоблаганда бу йил жам'и техника экинлари майдони урушдан аввалдагига қараганда 38 минг гектар ортиқ бўлади.

Ўзбекистон партия ташкилоти пахта ҳосили юзасидан тузилган бешйиллик планни бир йил аввал, я'ни 1949 йилда, экин майдонларини кенгайтириш планини эса 1948 йилдаёқ бажариш ва пахтачиликни ривожлантириш саккиз йиллик программасини муддатидан илгари адо этиш ишларини ташкил этиши керак.

Сувли ер майдонини кенгайтира бориш ва пахта-беда алмашлаб экишни тўғри уюштириш йўли блангина пахтачиликни муттасил ривожлантира бориш мумкин.

Шу сабабдан, бизнинг олдимизда яна қуйидаги вазифалар туради:

1947 йилда сувли ерлардаги экин майдонларини 260 минг гектарга кенгайтириш, шу жумладан 1946 йилда фойдаланилмай қолган 140 минг гектар ерни ишга солиш ва 120 минг гектар ерга яна экин эка бошлаш керак;

Иттифоқ ҳукумати 230 минг гектар миқдорида янги сувли ерларни суғориш программасини тасдиқлади. Бу программани муддатидан илгари бажармоқ керак;

1947 йил кўкламда колхозларда 145 минг гектар ерга беда экиш, колхозлардаги беда майдонларини 360 минг гектаргача кенгайтириш керак. Токи 1949 йилда беда майдонлари 595 минг гектаргача етказилсин. 1949 йилда суғориладиган районларда, 1950 йилда эса баҳорикор районларда алмашлаб экишни жорий қилиш тамомлансин.

Сўнгра, қишлоқ хўжалигининг бошқа ҳамма тармоқларини тез сур'ат блан ривожлантириш зарур. Давлат ва колхоз манфаатлари буни талаб этади. Бу соҳада олдимизда турган вазифа қуйидагилардан иборат:

1947 йилда гектаридан камида 220 центнердан қанд лавлаги ҳосили олинсин, 1947—48 йиллар мобайнида бошқа техника экинлари (тамаки, махорка, канап, зиғир, канакунжут ва ҳоказо) нинг умумий ҳосили урушдан аввалги даражага етказилсин;

1938 йилда республикада 12 минг тонна миқдорида энг кўп пилла олинган эди. 1949 йилда шу даражадан ошириб юборилсин ва бу йил давлатга камида 9800 тонна пилла топшириш та'минлансин;

яқин 2 йил ичида колхозлардаги боғ ва токзорлар тартибга солинсин, токи бешйилликнинг охирида боғлардан олинадиган мева ҳосили камида бир ярим марта ва узум ҳосили 2 марта оширилсин. 1947—49 йиллар мобайнида 26 минг гектар ерга мева ва ток кўчатлари ўтқазилсин;

картошка ва сабзавот—полиз экинларининг ҳосилини оширишга кўпроқ э'тибор қилиб, республиканинг саноат марказлари учун мустаҳкам сабзавот базаси вужудга келтирилсин;

колхозларда қорамол, қўй ва эчкилар сонини кўпайтириш бешйиллик плани 4 йил ичида бажарилсин, 1950 йилда отлар сони 1946 йилдагига қараганда 58 процент кўпайтирилсин. 1947 йилда қорамоллар сони 40 мингга, ёки 8,4 процент, қўй ва эчкилар сони 562,3 мингга ёки 12,2 процент, йилқилар сони 32 мингга ёки 11,2 процент кўпайтирилиши керак.

Ўзбекистон партия ташкилоти ана шуларни амалга ошириш учун кураш олиб бориши керак.

Аммо, бу рақамлар умуман республика миқ'ёсида олинган «ўртача» рақамлардир. Биз ВКП(б) Марказий Комитети февраль пленумининг қарорларини бажариш соҳасидаги амалий ишларимизда бу блан чегараланиб қололмаймиз.

ВКП(б) Марказий Комитетининг пленуми партия ва совет ташкилотларидан қишлоқ хўжалигига раҳбарлик ишларини янада юксак даражага кўтаришни талаб этди. Бинобарин, биз ўз амалий ишимизда халқ оммасининг ташаббусини ҳар тарафлама кучайтириш, планларни ошириб бажаришга кўпроқ э'тибор қилишимиз керак, қолоқ участкаларга тенглашиш ва «ўртача» рақамларни асос қилиб олиш каби зарарли усулларни фош қилиш ва йўқотишга кўпроқ э'тибор қилишимиз керак.

Активларимизнинг бир қисми ўртасида бегамлик ва хотиржамлик каби хавфли кайфиятлар борки, бундай кайфиятларга қат'ий барҳам бериш зарур. Партия-совет ташкилотларининг ба'зи ходимлари 1946 йилда пахтачиликни юксалтириш соҳасида эришган натижаларига ортиқча баҳо берадилар. Улар республикада давлатнинг пахта тайёрлаш плани умуман бажарилгани ҳолда колхозларнинг талайгина қисми планини бажармаганлигига, пахтадан кам ҳосил берганлигига, сувли ерларни ишга солиш, беда майдонларини кенгайтириш, ирригация—мелиорация ишларини бажариш юзасидан берилган топшириқларни бажармаганлигимизга э'тибор қилмайдилар. Бу ҳол пахтачилик соҳасида жуда ҳам зўр бериб ишлашлигимизни талаб этади.

Бизда гўё, пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа ҳамма тармоқларини тез сур'атлар блан ривожлантириш учун зарур куч ва имкониятлар йўқ, дейиш ҳам ғоят зарарли ва хавфлидир. Бундай фикрлар ошкора суратда айтилмаса ҳам, активларимизнинг бир қисми ўртасида бор. Бундай фикрлар айрим ходимларнинг зўр бериб ишлаш ўрнига камайтирилган планларга қараб ишлашга ҳаракат қилишлари буни яққол кўрсатади. Бундай ходимлар социалистик хўжалигимизда бўлган беҳисоб кўп имкониятларни кўрмайдилар ва шу сабабдан, зарур имкониятларни қидириб топиш йўлида ишламайдилар, балки планларимизни осонгина қўлга киритиладиган имкониятларга мослаштиришга уринадилар.

Ана шундай кайфиятларнинг ҳаммаси ҳам зарарли ва хавфлидир. Бундай зарарли кайфиятлар ўз вақтида фош қилинмаса, ва уларга қат'ий чек қўйилмаса, ВКП(б) Марказий Комитети февраль пленумининг тарихий қарорларини бажариш соҳасидаги ҳамма ишларимизга жуда ёмон та'сир кўрсатиши мумкин. Ўзбекистон партия ташкилоти хотиржамлик кайфиятларига ва қолоқларга тенглашиш йўлидаги уринишларга хотима бериб, қишлоқ хўжалигига ва колхозларга раҳбарлик қилишда жиддий хато ва камчиликларимиз борлигини э'тиборга олиши лозим. Ана шу жиддий хато ва камчиликлар пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа ҳамма тармоқларини ҳақиқатан ҳам кучли суратда ривожлантириш учун мавжуд моддий-техника ва ишчи кучлардан тўла фойдаланишга имкон бермайди.

Пленумнинг вазифаси—шундай камчилик ва хатоларни большевикча танқид қилиш ва хато ҳамда камчиликларни узил-кесил йўқотиш учун зарур чораларни белгилашдан иборат.

Республика қишлоқ хўжалигини яна ҳам тез сур'атлар блан ривожлантириш учун бизда қандай имкониятлар бор?

I. Пахтачиликни ривожлантириш соҳасида

1946 йилда 1870 колхоз, 9100 бригада, 38 минг звено ва 17 совхоздан 12 таси пахта тайёрлаш давлат планини бажармади. Ўтган йили колхозлар, совхозлар, бригадалар ва звеноларнинг ҳаммаси ҳосил юзасидан берилган топшириқларни бажарганларида эди, республикада ҳар гектаридан камида 15 центнердан ҳосил олинган бўлур эди. Бунга шубҳаланмаса ҳам бўлади. Бунинг натижасида республикадаги пахта майдонларининг ҳаммасида ақалли гектаридан бир ярим центнердан пахта олмай қолдик, я'ни давлатга 120 минг тонна пахта топширолмай қолдик. 1947 йилда бизда планни бажармаган колхоз, совхоз, бригада ва звенолар бўлмаслиги керак.

Сўнгра, 1946 йилда 630 колхоз (жам'и колхозларнинг 13 проценти), 4260 бригада ва 20 минг звено гектаридан 20 центнердан ортиқ пахта ҳосили олди. Биз меҳнатни уюштириш, илғор агротехникани жорий қилиш тўғрисида жиддий ҳаракат қилганимизда ва колхоз, бригада ҳамда звеноларнинг ҳаммасида ишлабчиқариш воситаларидан самарали фойдаланганимизда, ана шундай юқори ҳосилли колхозлар, бригадалар ва звенолар анча кўпроқ бўлур эди.

1947 йилда бундай юқори ҳосилли колхозлар барча колхозларнинг камида ярмини ташкил этиши, бундай мўл ҳосил берадиган бригада ва звенолар эса барча бригада ҳамда звеноларнинг кўпчилигини ташкил этиши керак.

Ходимларимиз пахта ҳосили соҳасида эришилган натижаларга умуман район ёки областьда олинган «ўртача» рақамларга қараб баҳо бериш каби зарарли усулдан тамомила воз кечишлари керак. Биз бундан кейин область, район ташкилотлари ва колхоз раҳбарларининг ишларига «ўртача» рақамларга қараб эмас, балки уларнинг пахта ҳосили юзасидан белгиланган топшириқларнинг ҳамма колхозлар, совхозлар, бригадалар ва звенолар томонидан сўзсиз бажарилишига қараб баҳо беришимиз лозим.

Биз пахта ҳосилини тобора ошириш учун кўп имкониятларга эгамиз. Республикамизда бу йил гектаридан олинадиган пахта ҳосилини камида 17 центнергача етказиш учун ҳамма имкониятлар бор.

Андижонлилар бу соҳада нима ишлар қилдилар? Ма'лумки, ўтган йили Андижон областида гектаридан олинган пахта ҳосили бир ярим марта кўп бўлди, я'ни 12,4 центнердан 18 центнергача кўтарилди. 1947 йилда ҳарбир гектар ердан 19 центнер пахта олиш плани тузилган эди. Андижонлилар бу масалани ҳартарафлама муҳокама қилдилар ва Андижон областида ҳар бир гектар ердан 23,5 центнер пахта ҳосили олиш учун топшириқ берилишини Марказий Комитетдан сўрадилар.

Фарғона ва Наманган областьлари пахтадан кўпроқ ҳосил олиш соҳасида Андижон областига тезроқ етиб олишлари керак. Фарғоналилар бу йил гектаридан 18 центнер, Наманганлилар 20 центнер ҳосил олиш учун курашсалар, яхши иш қилган бўлур эдилар. Фарғона водисидаги колхоз ва совхозлар бу йил жам'и 700 минг тонна пахта бера оладилар ва беришлари керак. Тошкент область партия ташкилоти бу йил гектаридан 19 центнердан пахта ҳосили олиш учун кураши керак. Бухоро ва Хоразм областьлари бу йил гектаридан камида 14 центнер, Самарқанд области 15 центнер пахта ҳосили етиштира оладилар ва етиштиришлари керак. Сурхондар'ё области бу йил пахта ҳосилини 1941 йилдаги даражага етказиб, гектаридан 17 центнер пахта олиши керак. Қорақалпоғистонда гектаридан олинадиган ҳосилни 15 центнергача, Қашқадар'ё областида 19 центнергача етказиш учун ҳамма имкониятлар бор.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА)

ВКП(б) Марказий Комитети пленумининг „Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида“ деб чиқарган қарорини бажариш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг XVI пленумида ўртоқ У. ЮСУПОВ доклади

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Шундай қилганимизда республикамиз ўз зиммасига олган мажбуриятини анча ошириб бажаради.

Планлаштириш ишларидаги жиддий хато ва камчиликларни батамом тузатиш, камайтирилган планлар белгилаш каби ярамас усулни фош қилиш ва уни йўқотиш зарур. Бундай камайтирилган планлар кишиларни ҳечқандай ишга сафарбар қилмайди ва уларни қолоқларни рўкач қилиб ва «ўртача» рақамларга эргашишга мажбур этади. Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ва область партия комитетларининг катта хатоси шуки, биз планлаштириш ишларига э'тиборни бўшаштирдик, бу ишни аппарат ходимларига ишониб топшириб қўйдик ва давлат планлари халқ хўжалигининг барча соҳаларидаги ишларимизнинг негизи эканлигини назарга олмадик. Колхоз, совхоз, бригада ва звенолар учун бериладиган топшириқлар, кенг халқ оммасини планни бажариш учун, қийинчиликларни енгиб илгари бориш ва пахтачиликни янада ривожлантириш учун курашга уюштириши ва сафарбар қилиши керак.

Пахта ҳосили тўғрисидаги план қандай тузилаётганини кўрсатиш учун Оққўрғон районини мисол қилиб олиш мумкин. Бу районда 1945 йилда пахтадан мўл ҳосил етиштирган уч илғор колхозга 1946 йилда ҳосил масаласида камроқ план берилди, ёки 1945 йилда қанча ҳосил олинган бўлса, шу миқдорда топшириқ берилди. «Ленинобод» колхози учун гектаридан 22 центнер ҳосил олиш плани белгиланган. Ҳолбуки, бу колхоз 1945 йилда гектаридан 24,3 центнердан ҳосил олган эди. «Қизил Ўзбекистон» колхози 1945 йилда гектаридан 22,2 центнер пахта ҳосили етиштирди, бу колхозга гектаридан 22 центнер ҳосил олиш тўғрисида план бердилар. Юқори ҳосилли «Қизилобод» колхозига ҳам шундай план бердилар.

1945 йилда район миқ'ёсидаги ўртача даражадан камроқ пахта ҳосили етиштирган кам ҳосилли колхозларга ҳам ана шундай камайтирилган планлар берилган, ҳолбуки бундай қилишга ҳечқандай асос йўқ эди. Масалан, район миқ'ёсида гектаридан олинадиган пахта ҳосилини умуман 4,3 центнер миқдорида кўпайтириш планлаштирилгани ҳолда, ана шундай кам ҳосилли колхозларда гектаридан олинадиган пахта ҳосилини 1,4—1,7 центнер миқдоридагина ошириш мўлжалланган.

Ма'лумки, бу хилда планлаш қолоқ колхозларни ўртача даражадаги колхозларга ва илғор колхозларга етказиш ва шу блан бирга, юқори ҳосилли колхозларнинг янада кўпроқ муваффақиятларга эришувини та'минлашдан иборат асосий талабга сра муносиб эмас.

Колхозларнинг ўзларида ҳосилни планлаштириш масаласи яна ҳам ёмон аҳволда. Охунбобоев район, Ворошилов қишлоқ советидаги Сталин номли колхозда Бобохонов звеносига гектаридан 78 центнер ҳосил олиш плани берилгани ҳолда, Маҳмудов звеносига 11 центнердан ҳосил олиш плани берилган. Топшириқларни шундай тақсимлаш жамоат хўжалигини ривожлантиришга тўсқинлик қилади, халос. Чунки, бу ҳол звенолардан бир қисмининг ёмон ишлашига сабаб бўлади.

Шундай планларнинг берилиши тасодифий бир ҳол эмас. Бунинг «сирри» шундаки, кўпгина район ташкилотлари масалага юзаки қарайдилар, районлардаги барча имкониятлардан тўла фойдаланишга ҳаракат қилмайдилар, балки илғор колхозлар, илғор бригада ва звеноларнинг зўр ғайрат блан ишлаши ҳисобидан районни кўтаришга уринадилар.

Сўнгра, ВКП(б) Марказий Комитетининг Пленуми қишлоқ хўжалик ишларини идораларнинг ўзида ўтириб тўраларча планлаштириш каби ярамас усулларни қоралади. Бундай ярамас усуллар амалга оширилганда колхозлар, бригадалар ва звеноларга бериладиган топшириқларни бажариш учун ташкилий чоралар кўрилмайди ва топшириқларнинг қандай бажарилаётганлиги кун сайин текширилиб турилмайди.

ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг шу ҳақда кўрсатган йўл-йўриқларига мувофиқ партия ва совет ташкилотларининг қолоқ, кам қувват колхозларга раҳбарлигини тамомила ўзгартириш масаласи кўндаланг қилиб қўйилади. Бу, янги масала эмас. Бу масала Марказий Комитет ва область партия комитетларининг пленумларида кўп марта муҳокама қилинди. Айрим районларнинг раҳбарлари кам қувват колхозларга ёрдам бериш соҳасидаги вазифалари нимадан иборат эканлигини тўғри тушуниб олдилар, кам қувват колхозларни мустаҳкамладилар ва бундай колхозларнинг бир-икки йил ичида ўртача даражадаги колхозлар ва илғор колхозлар даражасига етиб олишларига муваффақ бўлдилар. Бунинг натижасида районларнинг ўзлари ҳам анча илгари силжидилар.

Аммо, районларнинг кўпчилиги ана шу энг муҳим ишга шу қадар мас'улиятсизлик блан қарамоқдаларки, улар кам қувват колхозларнинг аҳволини яхшилашга ёрдам бериш уёқда турсин, балки кўп вақтда яхши ўйламай қилган ҳаракатлари блан кам қувват колхозларнинг аҳволини яна оғирлаштирадилар.

Ўртачирчиқ районида кам қувват колхозларга қандай э'тибор қилинмоқда.

Бу районда 14 та кам қувват колхоз бор, уларнинг ҳаммаси жиддий ёрдамга муҳтож, чунки уларда партов ерлар кўп бўлиб, ишлайдиган кишилар ва от-улов кам.

Бу колхозлар 1946 йилда партов ерлардан тўла фойдалана олмадилар. Лекин шунга қарамай, ғалла топширишда бу колхозларга район миқ'ёсидаги ўртача нормалар белгиланган. Гўшт топшириш масаласида ҳам худди шундай нормалар белгиланган.

Ўртачирчиқ райони 1946 йилда Қишлоқ хўжалик банкасидан 674 минг сўм қарз олди. Кам қувват колхозларга шундан атиги 120 минг сўм қарз бердилар. Ўртачирчиқ райони Давлат банкасидан 296 минг сўм қарз олди, бундан кам қувват колхозларга 77 минг сўм қарз берилган.

Район ташкилотлари 1947 йилда партов ерларни ишга солиш ва пахта майдонини кенгайтириш юзасидан кам қувват колхозларга топшириқ бердилар. Аммо, бу топшириқларни бажариш учун ташкилий чоралар кўрилмаган, моддий-техника жиҳатидан ёрдам берилмаган.

Бу йил Ўртачирчиқ районида портлатиш усули блан 82 минг кубометр ҳажмида ариқ ва зовурлар қазилган. Аммо, қолоқ колхозларнинг бирортасида ҳам шу йўл блан ариқ-зовурлар қазилмаган. Горький номли колхознинг 400 гектар сувли ери учун иккита СТЗ трактори ва битта «Универсал» трактори берилган. Оржоникидзе номли колхознинг 500 гектар сувли экин ери бўлгани ҳолда, битта ЧТЗ ва битта СТЗ трактори ажратганлар, бу колхозга «Универсал» трактори бермаганлар. Айни замонда от-улов ва кераклн ишчи кучлар блан та'минланган Папанин номли бақувват колхознинг 228 гектар сувли экин ери учун 4 трактор ажратилган. Бақувват колхозлардан ҳисобланган «Қизил олтин» колхозининг 306 гектар экин ери учун 5 трактор берилган. 1947 йил ҳосили учун район 3 минг тонна минерал ўғит олган. Бундан кам қувват колхозларга атиги 90 тонна ўғит ажратилган. 11 колхозга ўғит сотиб олиш учун ҳатто қарз ҳам берилмаган.

Район партия комитети ва район ижроия комитети кам қувват колхозларда ташкилий ишларни яхши йўлга қўйиш ўрнига ма'мурий усуллар қўлланиш йўлига ўтганлар ва шундай колхозларни раҳбар кадрлар блан мустаҳкамлашга жиддий э'тибор қилмаганлар. 1946 йил бошидан буён 11 та кам қувват колхознинг раислари ўзгартирилган, бунинг устига 3 колхознинг раиси 2 марта, Энгельс номли колхознинг раиси эса, 3 марта ўзгартирилган. Бир йил ичида 7 колхознинг дала мудирлари ўзгартирилган, булардан икки колхознинг дала мудирлари 2 марта ўзгартирилган. Бир йил ичида 10 та колхоз бошланғич партия ташкилотларининг секретарьлари алмаштирилган, булардан уч колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретарьлари 2 марта ўзгартирилган.

Модомики, Ўртачирчиқ районида шундай фактлар бор экан, давлатнинг энг муҳим топшириқларини деярлик ҳар йили бажармай келаётган Бўка, Мирзачўл, Метон, Шовот каби районлар тўғрисида нима дейиш мумкин!

Область ташкилотларининг ходимлари районларга кам борадилар, деб та'на қилиб бўлмайди. Асосий камчилик шундаки, улар районма-район юриб, амалий иш қилмайдилар, ҳарбир районлардаги аҳволга сводкаларга қараб баҳо берадилар, колхозларнинг икир-чикирларини яхши ўрганмайдилар, колхоз ишларига э'тибор қилганларида ҳам колхоз хўжалигини ривожлантиришга имкон берадиган асосий масалаларни ҳал этмайдилар.

Партия-совет ташкилотлари, шу жумладан Марказий Комитет аппарати ва республика Министрлар Совети аппарати кам қувват колхозларнинг эҳтиёжларига кўпинча юзаки ва бепарво қараётганликлари орқасидагина колхозларнинг ишларида шундай нуқсонлар юз берганини тушуниб олиш керак.

Колхозларнинг ҳаммасига бир хил мезон блан қараш ярамайди. Колхозларга чинакам большевикча раҳбарлик қилмоқ учун ҳарбир колхознинг ҳаёти ва хусусиятларини яхши билиш, уларга ўз вақтида ёрдам бера билиш керак. Вазифа— 1947—1948 йиллар мобайнида камқувват колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш, уларни қолоқликдан чиқариш ва республика, область ҳамда район ташкилотларининг ишларини шунга қарата қайтадан қуришдан иборат. Шундай қилгандагина ҳамма колхозлар, бригада ва звеноларнинг ўз планларини тўла ва ошириб бажаришларига эришмоқ мумкин.

Қолоқ колхозларни раҳбар кадрлар блан мустаҳкамлаш масаласи жуда муҳимдир.

Ўртоқ Сталиннинг «Қишлоқда ишлаш тўғрисида»ги нутқида айтган қуйидаги гапларини эслатиб ўтаман:

«Мен, гуллаб, ўсиб ва давлат топшириқларини ўз вақтида бажараётган ҳамда ўз хўжалигини кундан-кунга мустаҳкамлаётган бир қанча колхозлар борлигини биламан. Иккинчи томондан ўсиб ривожланиб турган колхозларга қўшни бўлиб, ана шундай колхозлар блан бир қаторда бир хил об'ектив шароитга эга бўлгани ҳолда, хароб бўлиб бузилиб бораётган колхозлар ҳам борлигини биламан. Бунинг сабаби нима? Бунинг сабаби шуки, биринчи гуруҳдаги колхозларга чин коммунистлар раҳбарлик қиладилар, иккинчи гуруҳдаги колхозларга эса ландовурлар раҳбарлик қиладилар, тўғри, гарчи буларнинг киссаларида партия билетлари бўлса ҳам аммо улар ландовур кишилардир».

Афсуски, партия ва совет ташкилотларининг кўпгина ходимлари бу ҳақиқатни унутиб қўйганлар. Бўлмаса, область ва район партия комитетларининг қолоқ колхозларга раҳбарлар танлаш ишига кўпинча сра чидаб бўлмайдиган даражада бепарволик блан қарашларига сабаб нима?

Пскент районидаги энг кам қувват «Қизил бирлик» колхозини мисол қилиб олайлик. Бу колхозга ҳар йили янги-янги кишилар (Рустамов, Хамроқулов, яна бошқа бир Рустамов, Рисбоев, Турсунов деган кишилар) раҳбарлик қилганлар. Буларнинг ҳаммаси колхоз учун тасодифий кишилар ва ташкилотчилик қобилиятига эга бўлмаган кишилар. Булар ўртоқ Сталин айтганидек «ландовур» кишилардир.

Бизда шунга ўхшаш ҳоллар бўлар экан, қишлоқ хўжалигига раҳбарликни тубдан яхшилаш мумкинми?

Колхозга раҳбарлик қилиш оддий бир иш эмас ва колхозга раҳбарлик қилиш ҳар қандай кишининг ҳам қўлидан кела бермайди. Бу гапдан қандай хулоса чиқариш керак? Бундан шундай хулоса чиқариш керакки, қолоқ колхозларда бошқа колхозлардагига қараганда қийинчиликлар жуда кўп. Бундай колхозларни амалий ишда синалган, халқ орасида обрўси бўлган ва колхоз хўжалигининг хусусиятларини яхши биладиган чинакам тажрибали кадрлар блан мустаҳкамлаш керак.

Бизда область ва район ташкилотларида ишлаётган тажрибали колхоз ходимлари бор. Улар идора ишлари блан ортиқча банд бўлиб, амалий ишлардан ажралиб қолганлар.

Яқинда Оржоникидзе район ижроия комитетининг раиси ўртоқ Матқобилов мендан, илгари ўзи раҳбарлик қилган «Қизил Ўзбекистон» колхозига яна раис қилиб юборишни сўради. Область партия комитети ўртоқ Матқобиловнинг илтимосини қондирди ва «Қизил Ўзбекистон» колхозини унинг ёнидаги қолоқ бўлган колхоз блан бирлаштиришга қарор қилди. Ўртоқ Матқобиловнинг ишончимизга муносиб иш қилишига шубҳаланмаймиз.

Партия ташкилотларининг раҳбарлари қолоқ колхозларни илғор колхозлар даражасига тезроқ кўтариш ғоят муҳим ва зарур эканлигини бундай ўртоқларга яхши тушунтириб берсалар, улардан кўпи колхозларда правления раиси, раис ўринбосари, дала мудири, бригада бошлиғи бўлиб боришга албатта кўнадилар.

Пахтакор совхозларни мустаҳкамлаш учун ҳам жиддий чоралар кўриш зарур. Кейинги йилларда пахтакор совхозларнинг жула кейинда қолганликлари ма'лум. 1947 йилда барча совхозлар ҳосил юзасидан ўзлари учун белгиланган топшириқларни сўзсиз бажаришлари керак.

Пахтанинг янги сортларини экиш пахта ҳосилини оширишда катта аҳамиятга эгадир. Биз 1947 йилда 100 минг гектарга яқин ерга пахтанинг мўл ҳосил берадиган — 108-Ф ва С-450—555-нчи сортларини экамиз. Келгуси йилда 500 минг гектар ерга шундай сортлар экилади. Вазифа — эришилган муваффақиятлар блан хотиржам бўлиб қолмай, пахтанинг тобора яхши сортларини етиштиришни зўр бериб давом эттиришдан иборат.

II.

Партов ерларни ишга солиш, ирригация-мелиорация ишлари ва сувдан фойдаланиш соҳасида

ВКП(б) Марказий Комитетининг февраль Пленуми Ўзбекистонда сувли ерлардан нотўғри фойдаланиш орқасида бирқанча районлардаги талайгина ерларга экин экилмай ишдан чиқиб қолди ва Ўзбекистонда ариқ ҳам зовурлардан фойдаланишда катта камчиликлар бор деб, жуда тўғри кўрсатиб ўтди.

Шундай аҳвол юз бердики, янги ерларни ишга солмай туриб, сувли ерларда мелиорация ишларини, хусусан Марказий Фарғона, Мирзачўл, Хоразм ва Қорақалпоғистонда бу ишларни тубдан яхшиламай туриб, сувли ерларда пахтачиликни ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантириб бўлмайди.

Ўтган йили сувли экин ерларини 160 минг гектар кенгайтириш плани белгилангани ҳолда бундай ерлар атиги 27 минг гектар кенгайтирилди, я'ни Иттифоқ ҳукуматининг шу ҳақда берган топшириғи бажарилмай қолди. Партия ташкилотлари бундан зарур хулосаларни чиқариб олиши керак.

Кейинги икки йил ичида республикадаги колхозларнинг пахта майдони сувли ерларда экиладиган ғалла майдонларини камайтириш ва бедапояларни бузиш ҳисобидан кенгайтирилди. Ўтган йили колхозлар пахта майдонларини 59 минг гектарга кўпайтирдилар ва айни замонда 60 минг гектар бедапояни ўз ихтиёрлари блан бузиб юбордилар. Ба'зи колхоз ва районлар 104 минг гектар партов ерни ишга солдилар, айрим колхоз ва районлар эса 80 минг гектарга яқин сувли ерга экин экмай ташлаб қўйдилар.

Бунга сабаб нима? Бизда ба'зи кишилар қишлоқ хўжалик артели Уставининг талабларига риоя қилмай қўйдилар. Қишлоқ хўжалик артели Уставида айтилишича, колхозларга доимий фойдаланиш учун берилган ерлар камайтирилмай, балки кенгайтирилиши лозим. колхозлардаги сувли ерлардан фойдаланишга мас'улиятсизлик блан қараш колхоз ишларини издан чиқаради. Колхозларда ерларни ишга солиш юзасидан бериладиган топшириқларни бажариш учун ташкилий чоралар кўрилмайди ва уларга моддий-техника жиҳатидан ёрдам берилмайди. Партия ва совет ташкилотларининг раҳбарлари шу иш учун жавобгар бўлган ходимларга нисбатан амалий чора кўриш ўрнига умумий гаплар блан чекланиб қоладилар. Колхозларга берилган ерлардан фойдаланишда давлат олдидаги жавобгарликни сезиш тўғрисида колхоз раҳбарлари олдига катта талаб қўйилмайди.

Эндиликда бундай бўшанглик ва тартибсизликларга тоқат қилиш мумкин эмас. Бунда гап, партия ташкилотининг ҳатти-ҳаракати тўғрисида, давлатнинг энг муҳим топшириғини бажариш тўғрисида бораётир. Бунда гап қишлоқ хўжалигини тез ривожлантириш учун шароит вужудга келтириш тўғрисида бораётир. Буни тушуниш ва партия ташкилотининг кучларини ердан фойдаланишга сафарбар қилиш керак.

Янги суғориладиган ерларга экин экишда ҳам катта камчиликларга йўл қўйилмоқда. Ердан фойдаланишда бригада усулини тўғри амалга ошириш — мазкур бригадаларнинг составини тобора кенгайтириш, уларни хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаб бориш ва сўнгра уларни мустақил колхозларга айлантириш имконини беради. Ҳолбуки, Наманган, Андижон областьларида ва республиканинг янги ерларда ишлашни бригада усулида олиб бораётган бошқа районларида бригадаларнинг состави йилига 2—3 марта ўзгариб туради. Республика ва область ташкилотлари ҳам янги ерлардан фойдаланиш масалалари блан сра шуғулланмаётирлар. Бўз, Момохон ва шу сингари янги ерларда колхозчилар учун уй-жой қуриш блан бирга хўжалик иморатлари, йўл, мактаб ва амбулаториялар қуриш ҳам зарур. Бунинг учун давлатимиз маблағ, материал ажратмоқда, аммо бу маблағларнинг ярмидан ҳам фойдаланилмаётир.

Бу хатоларнинг ҳаммасини бутунлай тугатиш ва 1947 йилда сувли ерлардан фойдаланишда қат'ий бурилиш ясаш лозим.

Партов ерлардан фойдаланиш блан бир қаторда ба'зи район ва колхозларда ирригация-мелиорация қурилиши йўли блан сувли ерларни кенгайтириш керак. Ўтган йили ирригация-мелиорация ишларига ажратилган асосий маблағлардан фойдаланиш плани атиги 50 процент бажарилди.

Ўртатўқай ва Каттақўрғон сув омбори каби муҳим иншоотлар секин қурилмоқда, Марказий Фарғонада ва Мирзачўлда ирригация-мелиорация ишлари суст олиб борилмоқда.

1947 йилда ирригация-мелиорация қурилишига чиқарилган 104 миллион сўмдан фойдаланиш, 30 миллион кубометргача ер қазиш ва шу жумладан портлатиш усули блан камида 6 миллион кубометр ер қазиш керак. Каттақўрғон сув омбори ҳажмини 200 миллион кубометр кенгайтириш, Ўртатўқай сув омборидаги асосий ишларни бажариш, Сариқўрғон гидротехника узели иншоотини қуриб тамомлаш, шунингдек Шимолий Тошкент канали, Жўн канали, Молотов номли канал, Душанба-Қоратоғ канали қурилишини тамомлаш керак. Марказий Фарғонада ва Мирзачўлда ирригация-мелиорация ишлари янада кенг ривожлантирилиши лозим.

Сув хўжалиги министрлиги ва унинг маҳаллий идораларини мустаҳкамлаш керак, акс ҳолда бу соҳадаги ишлар бажарилмай қолиши мумкин. Партия ташкилотимизда ирригация ва мелиорация соҳасидаги ишларни тез йўлга қўядиган кадрлар бор. Бундай кадрларни нақадар тез танлаб олсак, шунча яхши иш қилган бўламиз.

Механизация асбобларидан мутлақо қониқарсиз фойдаланилаётганлиги ирригация-мелиорация соҳасидаги ишларнинг бажарилмаётганлигига асосий сабабларнинг биридир. Аммо, бу ишни бажаришга кучимиз етади. Ҳозирги вақтда бизда экскаваторлар ва ер қазийдиган бошқа машиналар ишлаб чиқараётган заводлар бор. Биз мавжуд машиналардан яхшироқ фойдаланиш имкониятига эгамиз.

Ўртоқлар! Биз Амудар'ё сувидан фойдаланиш соҳасида зўр бериб ишлаймиз. Ҳозирги вақтда бу ишни ташкил этиш масаласи ҳал қилинмоқда. Бундан ташқари, СССР Министрлар Совети 1947 йил 1 мартда «Фарҳод гидроэлектростанцияси қурилишига зарур ёрдам бериш тўғрисида» деб қарор қабул қилди. Бу қарорда қуйидагилар айтилади:

«Ўзбекистон ССР Министрлар Советига (Ўртоқ Абдураҳмоновга), Электростанциялар министрлигига (Ўртоқ Жимерингa) ва Қишлоқ хўжалик министрлигига (Ўртоқ Бенедиктовга) қуйидаги ишларни бажариш топширилсин:

а) Фарҳод гидроэлектростанцияси иншоотидан фойдаланиш йўли блан Мирзачўл районида сувли ерларни кенгайтириш тўғрисидаги таклифлар 2 ой ичида ССР Иттифоқи Министрлар Советига тақдим этилсин;

б) 1947—48 йилларда Сирдар'ё сувидан ирригация ва энергетика мақсадлари учун фойдаланиш юзасидан комплекс схема тузилсин».

Ўртоқлар, ирригация соҳасида қандай катта ишлар қилишимиз кераклигини кўриб турибсиз. Бунинг учун улуғ Сталинга раҳмат! **(Кучли қарсаклар).**

III.

Қишлоқ хўжалигида ишчи кучларидан фойдаланиш тўғрисида

Кўпгина ходимларимиз деҳқончилик ишларидаги қолоқликка колхозларда ишчи кучлар етишмаётганлигини баҳона қилиб кўрсатадилар. Партов ерлардан фойдаланиш соҳасидаги қолоқликка сабаб қилиб кўрсатиш учун бундай баҳоналарни кўп келтирадилар.

Дарҳақиқат, уруш даврида республикада меҳнат қила оладиган колхозчиларнинг сони бирмунча камайди. Аммо, қишлоқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан белгиланган программани амалга ошириш учун ишчи кучлари етишмайди, деб баҳона қилишга ҳечқандай асос йўқ.

Колхозларимизда ишчи кучларидан қандай фойдаланилмоқда? Мен 8 райондан олинган ба'зи ма'лумотларни келтираман. 1946 йилда бу районларда колхозчиларнинг 18 проценти 400 дан ортиқ меҳнат куни, 53 проценти 200 дан тортиб 400 гача меҳнат куни ишлаган ва 20.700 колхозчи (жам'и колхозчиларнинг 29 проценти) йилига 200 дан кам меҳнат куни ишлаган.

Бунинг устига, мавжуд ма'лумотлар колхозлардаги меҳнат қила оладиган кишиларнинг бир қисми жамоат меҳнатида мутлақо қатнашмаётганлигини кўрсатади. Андижон областидаги колхозларда меҳнат қила оладиган 175 мингга яқин киши бор, 1946 йилда булардан 145 минг киши колхоз жамоат меҳнатида қатнашган. Тошкент областининг Қуйичирчиқ районида ўтган йили 1.100 киши колхозда меҳнат қилмаган. Ўртачирчиқ районидаги Горький номли колхозда меҳнат қила оладиган 125 киши бор деб ҳисобланган, текшириш натижасида 217 кишининг меҳнат қила олиши аниқланган. Энгельс номли колхозда меҳнат қила оладиган 75 киши бор деб ҳисобланган, республика Олий Советига сайловда овоз беришда эса 214 киши қатнашган.

Аҳвол шундай экан қишлоқ хўжалигида ишчи кучлари етишмаётир деб гапириш мумкинми? Қишлоқ хўжалигидаги ишларимизнинг ҳаммасига зарар етказадиган ана шундай гапларга хотима бериш керак. Партия ва совет ташкилотлари колхозларда меҳнат интизомини мустаҳкамлашга жиддий э'тибор қилишлари лозим. Колхозларда асосий ишлар юзасидан белгиланган ва ҳозир эскириб қолган нормалар ВКП(б) Марказий Комитети Пленумининг қарорига мувофиқ қисқа вақт ичида қайтадан кўриб чиқилиши керак. Меҳнат кунларининг мажбурий минимумини ошириш масаласини ўртага қўйиш вақти келди.

Шунга эришмоқ кераккн, колхозчилар кўпроқ меҳнат куни ишлаш блангина қолмай, уларнинг меҳнати самарали ҳам бўлсин, я'ни сарф қилинган меҳнат натижасида мумкин қадар кўпроқ маҳсулот олинсин. Шуни очиқ айтиш керакки, бизда бу масалага мутлақо э'тибор қилмаётирлар, колхозда меҳнат кунлари миқдорининг ортиши блан хотиржам бўлиб қоладилар.

Мен республика пахтакорлари қурултойида қилган докладимда илғор колхозларда ва кам ҳосилли колхозларда меҳнатнинг қандай сарф қилинганлиги тўғрисидаги ма'лумотларни айтиб ўтган эдим. Бу рақамларни такрорлаб ўтиришнинг ҳожати йўқ. Вазифа — колхозларда ишланган меҳнат кунларини умуман оширишга эришибгина қолмай, колхозчиларнинг меҳнат унумини ҳам кескин суратда оширишдан иборат, токи меҳнат кам сарф қилингани ҳолда ҳарбир гектар ердан мумкин қадар кўпроқ ҳосил олинсин.

Бригада ва звеноларда колхозчиларнинг меҳнатини тўғри уюштириш, колхозларнинг ўзларида ердан фойдаланиш соҳасида эгасизликни тугатиш бу жиҳатдан катта аҳамиятга эгадир.

Ҳозирги вақтда пахтакор бригадалар ва звеноларнинг пахтадан юқори ҳосил олиш йўлида янада фаол курашишлари учун бутун шароит вужудга келтирилди. Пахтакор звенолар сарф қилган меҳнатларининг натижаларига қараб пул ва натура даромадлари оладилар: ҳосил қанча кўп бўлса, даромад ҳам шунча кўп бўлади. ССР Иттифоқи ҳукумати пахтадан мўл ҳосил олган бригада ва звеноларни рағбатлантириш учун орденлар блан мукофотлаш ва ҳатто Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони бериш каби муҳим чораларни белгилади. Партия ва совет ташкилотларининг вазифаси — колхоз бригадалари ва звеноларини қисқа вақт ичида мустаҳкамлаш, энг яхши тажрибакорларни уларга раҳбар қилиш, ҳосил юзасидан тўғри топшириқлар бериш, уларни тегишли асбоб ва машиналар блан та'минлашдан иборат.

Аммо, бугина кифоя эмас: шу блан бирга колхозларда ердан фойдаланишдаги эгасизликни узил-кесил йўқотиш, звеноларни бир участкадан иккинчи участкага юбориб туриш каби зарарли усулга хотима бериш керак.

ВКП(б) Марказий Комитетининг Пленуми ер участкалари бутун алмашлаб экиш даврида, я'ни пахтачиликда 7—9 йил мобайнида бригада ва звенолар ихтиёрига топширилсин деб талаб қилди. Бу чора амалга оширилганида, бригада ёки звено а'золари ўз ихтиёрларига топширилган ер участкаларидан тамомила бошқача фойдаланадилар: улар ернинг маҳсулдорлигини ошира бориш учун керакли ҳамма воситалардан фойдаланадилар, ирригация шохобчаларини яхшилайдилар, сизот сувларини йўқотиш учун жиддий чора кўрадилар, ерларни текислайдилар, участка атрофларига тут кўчатлари ўтқазадилар. Бунга шубҳа қилмаса ҳам бўлади. Бу чораларнинг амалга оширилиши пахтачиликни ривожлантириш соҳасидаги ҳамма ишларимизда қандай катта аҳамиятга эга эканлигини исбот қилиб ўтиришнинг ҳожати йўқ.

IV.

Деҳқончилик ишларини кўпроқ машиналаштириш соҳасида

ВКП(б) Марказий Комитетининг февраль Пленуми МТС лар ишидаги жиддий камчиликларни очиб ташлади ва деҳқончилик ишларини кўпроқ машиналаштириш соҳасида зарур чоралар белгилаб берди.

Бу масаланинг катта аҳамиятга эга эканлиги ўз-ўзидан равшан. Ўзбекистонда деҳқончилик ишларини ҳартарафлама машиналаштирмасдан туриб пахтачиликни тез сур'ат блан ривожлантириб бўлмайди. Ҳозир гап ер ҳайдаш, чигит экиш ва культивация қилиш ишларинигина машиналаштириш тўғрисида бораётир. Пахтачиликда бирқанча янги деҳқончилик машиналари ишлатила бошланади. Булар кўсак чувийдиган, ғўзапоя юлайдиган, кўрак терадиган ва бошқа машиналардир. Яла совуқ тушгандан кейин пахтани машина блан териш тўғрисида ҳам сўз бораётирки, бу айниқса муҳим масаладир. Бундай машиналар ҳам бор. Ниҳоят бошқа экинлар соҳасида қилинадиган ишларни, ғаллачилик, лавлагикорлик ишларини машиналаштириш, сабзавотчилик ишларини, беда ўриш ва бошқа ишларни машиналаштириш тўғрисида сўз бораётир.

(ДАВОМИ УЧИНЧИ БЕТДА)

ВКП(б) Марказий Комитети пленумининг „Урушдан кейинги даврда қишлоқ хўжалигини юксалтириш тадбирлари тўғрисида“ деб чиқарган қарорини бажариш соҳасида Ўзбекистон партия ташкилотининг вазифалари

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг XVI пленумида ўртоқ У. ЮСУПОВ доклади

(ДАВОМИ)

Шуни э'тироф қилиш керакки, машиналаштириш соҳасидаги ишларимизда катта нуқсонлар бор. Бизда бирон тарзда бўлса ҳам машиналаштириш ишига қарши кайфият бор дея олмаймиз. Аммо бу ишда қолоқлик, эскиликка ёпишиб олиш ва эскича ишлаш тартибидан қутилаолмаслик ҳоллари борки, бунга шак-шубҳа йўқ. Кўпгина ходимлар деҳқончилик ишларини машиналаштириш соҳасида эришилган натижалар блан кифояланиб қолаолмаслигимизни пайқамаётирлар. Биз деҳқончилик ишларининг ҳамма соҳасини машиналаштирмоғимиз керак.

Машиналаштириш иши блан бевосита шуғулланучи ходимлар эски нормаларга ёпишиб олиб қолоқ участкаларни рўкач қилиб, илғорларнинг муваффақиятларига кўз таппламайдилар.

МТСлар қандай ишламоқда, тракторлар иш унумининг камлигига сабаб нима?

Бунга сабаб шуки биринчидан «ўртача» рақамларга асосланиб тракторларни ишлатиш соҳасида очиқдан-очиқ камайтирилган топшириқ берилади.

1946 йилда 30 та МТС нинг ҳарбир трактори 450 гектардан кўпроқ ер ҳайдади. Шунинг блан бирга бу МТСлардаги талай трактор бригадалари бундан кўра унумли ишладилар. Масалан, Уйчи МТС идаги ҳарбир трактор бир йилда ўрта ҳисоб блан 530 гектар ер ҳайдагани ҳолда, Қаюмов бригадаси бир йил ичида 646 гектар, Раҳимов бригадаси 722 гектар, тракторчи Мирзаев эса 856 гектардан ер ҳайдади.

104 та МТС даги ҳарбир трактор 300 дан 450 гектаргача ер ҳайдади. Бу МТСларда ҳам ўз тракторларининг яхши унумли ишлашига муваффақ бўлган трактор бригадалари ва тракторчилар кам эмас.

Ниҳоят, 1946 йилда 60 МТС даги ҳарбир трактор 300 гектардан кам ер ҳайдади. Холбуки, бу МТСларда ҳам айрим бригадалар анча унумли ишлади. Масалан, Қорақалпоғистондаги Киров МТС ида ҳарбир трактор бир йилда 258 гектардан ер ҳайдагани ҳолда, тракторчи Туркунов ўз трактори блан бир йилда 721 гектар ер ҳайдади. Хўжайли МТСининг тракторлари бир йилда ўрта ҳисоб блан 358 гектардан ер ҳайдагани ҳолда тракторчи Жонабоев 483 гектар ер ҳайдади.

Қишлоқ хўжалик министрлиги трактор ишларини планлаштиришда энг яхши МТС ва илғор трактор бригадалари ҳамда тракторчиларнинг ишларига қараб топшириқ белгилаши, яхши МТС ларни янада муваффақиятга эриштириш ва «ўрта даражадаги» ҳамда қолоқ МТС ларни илғорлар даражасига етиб олишга эриштириши зарур эди. Агар ишга худди ана шундай нуқтаий назардан қаралганида республикадаги тракторлар блан 7—8 миллион гектр ер ишларини бажара олган бўлур эдилар. Бунга шак-шубҳа йўқ.

Аммо, Қишлоқ хўжалик министрлиги нинг ходимлари бу ҳақиқатни англашни истамайдилар ва трактор ишларини ҳамон «ўртача» нормаларга суяниб планлаштирмоқдалар. Бугина етмаганидек кўп вақтда МТСларга эришилган иш натижаларидан ҳам камроқ план берилади. Бундай планлар қишлоқ хўжалигини тобора ривожлантириш вазифаларига тамомила зиддир.

МТСлар ишини планлаштиришдаги бу хил ярамас, аслида зарарли тартиб қўлланилишига тракторларнинг эскириб шалоқ бўлиб қолганлигининг баҳона қилиб кўрсатадилар. Ероқ, айрим трактор бригадалари ва тракторчиларгина эмас, ҳатто бирқанча МТС лар ҳам ана шу эски тракторлар блан ишлаб ҳозир урушдан аввалги даражадан кўпроқ ер ҳайдаётганликлари ма'лумку, ахир. Турмуш эскириб қолган техника нормаларини чиппакка чиқармоқда. Шу сабабли ходимлар МТС ларга яхши раҳбарлик қилмаётганликларига ва тракторларнинг унумсиз ишлаётганлигига бу баҳоналар важ бўлолмайди.

Партия ва совет ташкилотлари МТСларга раҳбарлик қилишдаги бундай ярамас усулни раҳмсизлик блан очиб ташлашлари, тракторларнинг ишини планлаштиришни қат'иян яхшиламоқлари керак. Токи, планлашда «ўртача» нормалар эмас, балки илғор МТС, бригада ва тракторчиларнинг эришган муваффақиятлари асос қилиб олинмоғи лозим. МТСларга эскича раҳбарлик қилишдан иборат бу ярамас тартиб ишлабчиқариш кучларимизни ривожлантиришга халақит беради. Шундай қилганимиздагина биз илғор МТС, бригада ва тракторчиларнинг янада муваффақият қозонишига, ўртача даражадаги ва қолоқ МТСларнинг эса илғорлар даражасига етиб олишга эришамиз. Аммо, бунинг учун МТСларга маҳкамачилик усуллари блан эмас, балки МТСларнинг ҳаётини яхши ўрганиб, уларнинг хусусиятларини билиб раҳбарлик қилмоқ керак. Бу албатта қийин иш. Аммо, ҳозирги пайтда бундан бошқача усул блан раҳбарлик қилиб бўлмайди.

Иккинчидан, ВКП(б) Марказий Комитети Пленуми кўрсатиб ўтганидек, МТСларга раҳбарлик қилиш ишидаги катта нуқсонларнинг бири МТСларнинг ишига трактор ишлари планининг юмшоқ ерларни ҳайдаш ҳисоби блангина бажарганига қараб баҳо беришдан иборат нотўғри тартибдир.

Амалда бизда қандай аҳвол рўй бермоқда? Ўтган йили Мирзачўл районидаги МТСлар юмшоқ ер ҳайдаш ҳисоби блан трактор ишлари планини 111 процент бажардилар. Айни вақтда район пахта тайёрлаш планини барбод берди: гектаридан фақат 9,6 центнер ҳосил олинди. Нега бундай аҳвол рўй берди? Бунинг сабаби шуки, трактор блан чигит экиш ва ғўзанинг кейинги парвариши ниҳоят кечикиб ва сифатсиз ўтказилди. МТС раҳбарлари юмшоқ ерни ҳайдаш ҳисоби блан трактор ишлари планини ошириб бажаришга берилиб кетиб колхозларнинг манфаатини сра ҳисобга олмадилар ва натижада давлатни алдадилар. Айни вақтда бу МТСлар ўзларининг ярамас ишлари учун натура блан тўла ҳақ олдилар ва шундай қилиб колхозларга ёрдам бериш у ёқда турсин, уларга зарар етказдилар.

Бу гаплар ВКП(б) Марказий Комитетининг бундан сўнг МТСларнинг ишларига трактор ишларининг хилларига, бу ишларнинг бажарилиш муддатларига ва колхозларда олинган ҳосилга қараб баҳо бериш кераклиги тўғрисидаги қарорининг нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлигини равшан кўрсатади.

Учинчидан, кўпгина МТСларнинг ёмон ишлаётганликларига яна шу нарса сабабки, кадрлар ўртасида қўнимсизлик катта ва МТСларнинг ремонт базаларини мустаҳкамлашга жиддий э'тибор берилмаётир.

МТСлардаги механизатор кадрларнинг қўнимсизлиги жиддий нуқсондир. Тракторлар ва уларни ремонт қиладиган ускуналарни вақтидан олдин ишдан чиқиб қолишига ва кам унум бераётганлигига асосий сабабларнинг бири ҳам шудир. Кўпгина фактлар шуни кўрсатадики, агар тракторчи бир машинада кўп йиллаб ишласа, у одатда юқори унум беради ва запас қисмларни камроқ сарф қилади.

Кўпгина партия ва совет ташкилотларининг хатоси шундаки, улар МТС ишига раҳбарлик қилишнинг бу томонига жиддий аҳамият бермаётирлар.

Қуйидаги фактлар ремонт базаси тракторларнинг хусусан ҳозирги пайтда юқори унумли ишлашини та'минлашда нақадар катта аҳамиятга эга эканликларини кўрсатади. Шуманай МТСида ишхоналар йўқ. Саройга трактор қисмларини созлайдиган битта дастгоҳ ва битта пармалаш дастгоҳи вақтинча ўрнатиб қўйилган. Бу МТС 1946 йилда ремонт ишлари учун 40 минг сўмдан кўпроқ маблағ сарфлади, трактор ишлари планини барбод берди, унинг ҳарбир трактори 262 гектардангина ер ҳайдади. Айни вақтда яхши ишхоналари ва етарли дастгоҳлари бўлган Тўрткўл МТСи ўтган йили ремонт ишларида 107 минг сўм маблағ тежади, МТСдаги ҳарбир трактор 530 гектардан ер ҳайдаб, планни ошириб бажарди.

МТСлар ишидаги асосий нуқсонлар шулардан иборат. Бундан қуйидаги хулосаларни чиқармоқ керак:

1. МТС ишларини «ўртача» рақамларга асосланиб планлаштириш каби зарарли усулга хотима берилсин. План тузган вақтда МТСларнинг ишини илгари силжитиш ва кейинда қолаётган ҳамда ўрта даражали МТС ларни тезроқ илғорлар даражасига етказиш учун ҳамма имконият ва кучлар ҳисобга олинсин.

2. Пахтачилик ишларини ҳар тарафлама машиналаштиришга юзаки қарашга қарши кескин курашилсин, чунки бу тадбир республикада пахтачиликни ва деҳқончиликнинг барча бошқа соҳаларини ривожлантириш учун энг муҳим шартдир.

3. Барча МТСлар ҳосилни ошириш ва колхозларда ишлабчиқариш кучларини тараққий эттириш учун амалда курашсинлар. Мана шунга эришмоқ керак.

4. МТСларнинг ремонт базасини мустаҳкамлаш йўлида зарур чоралар кўрилсин ва механизатор кадрларнинг қўнимсизлигига қат'иян хотима берилсин. Тракторчилар блан бригада механикларига уларнинг ишига колхозда олинган ҳосилга қараб баҳо берилажагини ва уларга колхозчилар блан бирга қўшимча меҳнат куни блан ҳақ тўланажагини ва Иттифоқ Ҳукумати яхши ишлаган тракторчиларни уларга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони беришгача юқори мукофотлар блан тақдирлашини кенг тушунтирмоқ керак.

Сизларга ма'лумки, ВКП(б) Марказий Комитетининг Пленуми МТСларда директорларнинг сиёсий ишлар бўйича ўринбосарлари белгилансин деб қарор чиқарди. Бизнинг вазифамиз бу ишга МТСларда партиявий-сиёсий ишларга амалда етакчилик қилаоладиган, тракторчилар ўртасида интизомни мустаҳкамлаб уларни фидокорона ишлашга сафарбар қилаоладиган яхши тажрибали кишиларни қўйишдан иборатдир.

Трактор деҳқончиликни машиналаштиришда катта аҳамиятга эгадир. Аммо, шунинг блан бирга колхозлардаги от-уловнинг аҳамиятига ва тутган мавқи'га кам баҳо бериш ярамайди. Шуни унутмаслик керакки, чигит экиладиган ерларнинг 10 проценти от-улов блан ҳайдалади, молалаш ва бороналаш ишларининг деярлик ҳаммаси от-улов блан қилинади, пахта ерларининг 30 процентига чигит от-улов блан экилади, эгат очиш ва культивация қилиш ишларининг ярми от-улов блан бажарилади. Асосий юклар (минерал ўғитлар, чигит, ёнилғи, маҳаллий ўғитлар) ҳам колхозлардаги от-улов блан ташилади.

Тракторларни ишлатиш блан бирга от-уловдан ҳам яхшилаб фойдаланмоқ керак. Қишлоқ хўжалик министрлиги бу ишни ўзибўларчиликка ташлаб қўймасдан қаерда қанча от-улов борлиги ва улардан қандай фойдаланилаётганлигини билиб туриши зарур.

V.

Янги деҳқончилик машиналарини кўплаб чиқариш соҳасида

Ўртоқлар! Деҳқончилик ишларини машиналаштириш вазифалари саноатимизнинг ишига тўғридан-тўғри ва бевосита боғлиқдир. Мен Ўзбекистондаги машинасозлик заводларини кўзда тутаётирман. Биз саноатнинг иши тўғрисида кўп марта гапиришдик. Аммо, муҳокама қилинган бу масалалар ва улар юзасидан қабул қилинган қарорлар активларимизнинг онгига бориб етмаган кўринади.

Тўппа-тўғри айтиш керакки, биз саноатнинг ишига ма'лум даражада беғамлик блан қараётирмиз. Қишлоқ хўжалик машинасозлик заводлари ҳозирги пайтда ўз қувватларига яраша ишламаётирлар, улардаги ускуналарнинг кўпчилигидан фойдаланилмаётир.

Нега бундай аҳвол юз бермоқда? Бизга: урушдан кейинги қайта қуриш даврини ўтказаётирмиз, дейдилар. Бу ерда урушдан кейинги даврнинг қийинчиликлари тўғрисида гапиришлари мумкин, албатта. Чунки, бундай қийинчиликлар юз бермоқда. Аммо, саноатда чидаб бўлмайдиган даражада бундай аҳвол содир бўлаётганлигини шу қийинчиликлар блан ниқоблаб бўлмайди. Қийинчиликлар бор экан, унга қарши курашиш ва уни бартараф этмоқ керак. Қачонгача урушдан кейинги қайта қуриш ишларидаги қийинчиликларни важ қилиб кўрсатиш мумкин? Урушнинг тамом бўлганига икки йил бўлди. Саноат ишини тинчлик даври маҳсулоти чиқариш йўлида қайтадан қуриб яхши натижаларга эришиш учун етарли фурсат ўтди. Аммо бунда кўнгилдагидай натижаларга эришилгани йўқ.

Машинасозлик заводларида ишчи кучига танқислик сезилмоқда. Бу жуда муҳим масалалардан бири бўлиб, уни ҳал қилмасдан туриб саноатнинг ишини му'тадил изга солиб юбориш мумкин эмас. Шуни э'тироф қилиш керакки, Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг бюроси саноатда маҳаллий миллат ишчиларидан доимий кадрлар вужудга келтириш тўғрисида ВКП(б) Марказий Комитетининг қарорини бажариш йўлида барча зарур чораларни кўргани йўқ. Бу — ишимиздаги жиддий нуқсондир, бу соҳада яна ҳам қат'ий чоралар кўриш зарур.

Совет давлати, шахсан ўртоқ Сталин Ўзбекистонда кучли саноат корхоналарини вужудга келтиришда бизга ёрдам берди. Саноатда қисқа муддат ичида юқори малакали миллий кадрлар етиштириш хўжалик ва сиёсий соҳада олдимизда турган энг муҳим вазифадир.

Ишчи кучининг етишмаслигига сабаб шуки, партия ва совет ташкилотлари саноат корхоналарида ишчилар қўнимсизлигига қарши астойдил курашмаётирлар. Шуни айтиш кифояки, сўнгги икки йил мобайнида 23 та йирик корхонада шу сабаб блан ишчиларнинг сони 11 минг кишига камайди. ФЗТ ва ҳунар мактабларида ўзбек ёшлари кам ўқитилаётир. Корхоналарнинг ўзида янги ишчи кадрлар тайёрлаш иши яна ҳам ёмон аҳволда.

Буларнинг ҳаммаси шуни кўрсатадики, саноатда ишчи кучининг етишмаслигига саноатнинг ёмон ишлашига сабаб бўлаётган «умумий» сабаб деб қарай олмаймиз. Биз бунинг учун жавобгармиз, чунки бу масалани ҳал қилиш ўз ихтиёримиздадир.

Ишчилар учун уй-жойлар етишмайди. Аммо, бу — корхоналарда уй-жойни кўпайтириш учун барча имкониятлардан тўла фойдаланаётганлигимизни кўрсатмайди. Биринчидан, ҳархил «та'минот» идораларининг вакилликларини ва бир қанча бошқа идораларни бошқа шаҳарларга кўчириш йўли блан коммунал хўжалиги ихтиёридаги уй-жойларни саноат корхоналари фойдасига қайтадан тақсимлаб бериш ва улардан яхшироқ фойдаланиш тадбирларини кўришга кескин суратда киришмоғимиз керак. Бу тадбирларни кўришдан давлат манфаатларига ҳеч қандай зарар етмайди. Иккинчидан, янги уй-жой қурилиши планларини бажаришда бекорчи гап-сўзлардан амалий ишга киришмоқ керак. Планлар эса ой сайин, квартал сайин бажарилмай қолмоқда. «Ўзбектекстильмаш» заводида ўтган йили 1500 квадрат метр уй-жойни қуриб тугаллаш плани белгиланган эди. Амалда эса ҳеч қандай уй қурилгани йўқ. Фрунзе номли заводда 2.000 квадрат метр уй-жой қуриш мўлжалланган эди. Ҳақиқатда 900 квадрат метр уй-жой қурилди.

Бу тадбирларнинг ҳаммасини амалга оширсак у ҳолда қисқа муддат ичида асосий заводларни уй-жой блан та'минлай олишимизга шак-шубҳа йўқ.

Ҳисобларга қараганда ускуналардан тўла фойдаланилса, заводлар кўнгилдагидек ишлаб турса (заводлар шундай ишлашлари ҳам керак!) давлатимиз жуда муҳтож бўлган деҳқончилик машиналари ишлабчиқаришни қат'иян кўпайтириш мумкин.

Масалан, «Чирчиқсельмаш» заводини олиб кўрайлик. Агар бу заводдаги ускуналардан тўла фойдаланилса, у қўшимча равишда селялка, культиватор, чизелларга ўхшаган 10 минг донача деҳқончилик машиналари ишлабчиқара олади. Шунга эришмоқ керакки, Тошкент экскаватор заводи бу йил камида 40 та экскаватор, 30 та бульдозер, 30—40 та ариқ қазийдиган машиналар ва грейдер, ирригация қурилишлари учун 100—150 тонна металл конструкция, ирригация машиналари учун зарур бўлган 200 — 300 минг сўмлик запас қисмлар ишлабчиқарсин. Бошқа қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари ҳам маҳсулотни шу даражада кўпайтира олишлари мумкин.

Шундай қилиб саноат ишини тубдан яхшилаш Ўзбекистон партия ташкилоти олдида турган энг муҳим ва кечиктириб бўлмайдиган вазифалардан биридир.

VI.

Кўпроқ ғалла етиштириш соҳасида

Ўртоқлар! ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг мамлакатда кўпроқ ғалла етиштириш масалалари тўғрисида чиқарган қарори бу соҳада Ўзбекистон партия ташкилотининг зиммасига ҳам жиддий мас'улият юклайди.

Бизда кўпинча қишлоқ хўжалиги соҳасидаги иш якунларига пахта тайёрлаш планининг бажарилишига қараб баҳо берадилар. Пахтачилик республика қишлоқ хўжалигининг асосий тармоғи, албатта. Аммо, пахтачиликни бошқа соҳаларга қарама-қарши қўйиш ярамайди. Бизда хўжаликнинг бошқа соҳаларини ривожлантириш масалалари кўпинча кейинга қўйиб келиниши ма'лумку ахир. Ғаллачиликда ҳам, пиллачилик, токзорлик, боғдорчилик, сабзавотчиликда ҳам, ниҳоят чорвачилик соҳасида ҳам аҳвол қониқарсиз эканлигининг ҳам сабаби шунда.

Республикада асосан ғаллачилик блан шуғулланучи 1.500 га яқин колхоз борлигини (улар колхозларнинг умумий сонига нисбатан 22 процентни ташкил қилади) ҳисобга олмасдан бўлмайди. Давлат манфаатлари кўпгина колхозлар ва неча ўн мингларча колхозчиларнинг манфаатлари бизда ғаллачиликнинг яхши йўлга солиб юборилишини талаб қилади.

Ғаллакор районларда чорвачиликни ривожлантириш учун, бу районларнинг ба'зиларида эса боғчилик ва токзорликни ривожлантириш учун катта имконият бор. Ишнинг бу томонига ҳам тегишинча э'тибор бермайдилар. Демак, бу районларнинг аҳволини яхшилаш учун уларга астойдил, жиддий э'тибор қилмоқ керак.

Ғаллакорликка раҳбарлик қилиш соҳасидаги ишимизда қандай асосий нуқсонлар бор? Ғалла экинларидан кам ҳосил олинаётганлигига сабаб нима?

Бизда кўпинча табиий шароитларни пеш қилиб кўрсатадилар. Бу ма'лум даражада тўғри. Аммо, бу блан қандай аҳвол рўй бермоқда? Бу ҳол ноқулай табиий шароит қийинчиликларини бартараф этишда бизнинг большевикларга хос қат'ият блан ишлашимизни талаб қилиши керак. Ғаллакорликда кейинда қолаётганлигининг асосий сабаби шундаки, ғаллачилик ниҳоят эски усул блан паст даражада олиб борилмоқда. Ғаллакор колхозларда алмашлаб экиш тартибини амалга ошириш у ёқда турсин ҳатто экинлар навбатма-навбат ҳам экилмайди, кузги дон экинларини бороналаш, экинларни ўташ сингари энг оддий агротехника талабларига ҳам ниҳоят камдан-кам ҳолларда риоя қилинади.

Ерларни ёзда шудгор қилиб қўйишга илгаригидек етарли баҳо берилмаётир. Ҳолбуки бу чора дон экинларидан яхши ҳосил олиниши учун ҳал қилучи аҳамиятга эга чора эканлиги ма'лум. Ёзда шудгор қилинадиган ерлар дон экинлари экиладиган умумий майдоннинг 15 процентдан кўпроғини ҳам ташкил қилмайди, ҳолбуки, экин майдонларининг кам деганда 30—35 процентини ёзда шудгор қилиб қўймоқ зарур. Аммо, яхши ҳайдалмаганлиги ва кейинчалик ерлар яхши ишланмаганлиги орқасида шудгор қилинган бу озгинагина майдонлар ҳам яхши унум бермаётир.

Машиналаштириш соҳасида аҳвол қандай? Ерларнинг 30—35 проценти трактор блан ҳайдалмоқда, дон экинларининг 10—12 проценти трактор блан экилмоқда, 15—18 проценти комбайнлар блан ўриб, йиғилмоқда.

Ғаллакор МТСларда тракторлардан пахтакор районлардаги қолоқ МТСларга қараганда ҳам ёмон фойдаланилаётир. Масалан, ўтган йили Қўшработ МТСидаги ҳарбир трактор бир йилда бори-йўғи 196 гектар, Каттақўрғон МТСида эса 237 гектар ер ҳайдади.

Кейинги йилларда бизда анчагина ерларга кузда дон экила бошланди. Аммо кузда дон экилаётган ерлар ҳамон кам. Чунки донни баҳорда экиш яхши натижа беради, деган зарарли кайфиятга ҳамон хотима берилган эмас. Дон экиш ишини декабрьнинг ўрталаригача чўзиб юборадилар, ёввойи ўтларга қарши курашмайдилар, кейинчалик эса донни баҳорда экканн ма'қул деб бўлмағур фикрга келадилар.

Ғаллакор район ва областьларнинг партия, совет ташкилотлари колхозларга бириктириб қўйилган ҳайдаладиган ерларни ҳар қандай йўллар блан камайтириб кўрсатишга уринадилар, бу ерларнинг бир қисмини давлат фондига ўтказиш ва шу блан гўё ғаллакор колхозларнинг аҳволини енгиллаштириш тўғрисида таклиф киритадилар. Бу—давлат манфаатларига қарши йўл бўлиб, у колхозлар учун ҳам зарарлидир. Қийинчиликлардан қўрқмасдан колхозларга бириктириб қўйилган ердан тўла фойдаланмоқ керак. Ғаллакор колхозлардаги машиналар, от-улов ва ишчи кучларидан тўғри фойдаланилганида улар экин майдонларини кенгайтира оладилар ва кенгайтирмоқлари зарур.

Ғаллакорликда уруғчилик иши мутлақо ёмон аҳволга тушиб қолган. 1940 йилда умумий ғалла майдонларидаги экинларнинг 90 проценти нав'ли уруғлар блан экилган бўлса, 1946 йилда нав'ли уруғлар блан экиш фақат 53 процентга тушиб қолди.

Районлардаги уруғчилик хўжаликларининг кўпчилиги ўз олдиларига қўйилган вазифаларга жавоб бермайди, колхозларга ўз тажрибаларини ёймайди. Ғаллакор колхозларда амалда уруғлик участкалари йўқ, йиғим-терим олдидан оддий уруғлардан экилган экинлардан бир қисми уруғликка ажратиб қўйилади.

Дон экинларининг уруғини етиштирувчи селекция муассасалари турмушдан узоқлашиб қолганлар. Улар кейинги йилларда биронта қимматли уруғ нав'ини топганлари йўқ. Улар ҳатто бу соҳада колхозлар томонидан кўрсатилаётган ташаббусни ҳам ўрганмайдилар ва бу ташаббусларни кенг ёймайдилар.

Ғаллакорлик хўжалигидаги тартибсизликларнинг ҳаммаси ана шуларнинг натижасидир. Бундан қуйидаги хулосаларни чиқармоқ керак: ғаллакорликка етарли баҳо бермаслик кайфиятларига хотима берилсин, илғор агротехникани астойдил амалга оширишга киришилсин, уруғчилик иши тубдан яхшилансин, токи яқин икки йил мобайнида ҳамма экин майдонларига нав'ли уруғлар экилсин. Ҳозирги пайтда экин экилмаётган шартли суғориладиган 140 минг гектар ерга 1947-1948 йиллар мобайнида албатта экин экиш ва ниҳоят лалмикор ерлардаги ғаллакорликни токзорлик ва чорвачилик блан бирга мувофиқлаштириб тўғри ривожлантиришга эришиш керак.

Шоли ҳосилини ошириш учун ҳам барча чораларни кўриш зарур. Мамлакатга шолининг 60 процентини Ўзбекистон етказиб беради. Бу экинга э'тибор бермаслик ярамайди.

VII.

Қанд лавлаги соҳасида

Қанд лавлаги етиштириш—биз учун янгилик эмас, биз беш йилдан буён бу экин блан шуғулланиб келмоқдамиз. Қанд лавлагининг агротехникаси пахта агротехникасидан кам фарқ қилади, қанд лавлагининг хусусиятларини эса лавлагикор колхозлар алла қачонлари ўрганиб олишлари мумкин эди.

Шунга қарамай, бизда гарчи айрим колхозлар қанд лавлагидан юқори ҳосил олаётган бўлсалар ҳам умуман йўл қўйиб бўлмаслик даражада кам ҳосил олиниб келмоқда. Фарғона области ўтган йили гектаридан 128 центнердангина, Самарқанд области эса ундан ҳам кам — 73 центнердан ҳосил берди. Ўтган йил ҳосил плани бажарилмаганлиги орқасида республика мамлакатга 20 минг тонна шакар беролмай қолди. ССР Иттифоқи ҳукумати пахта сингари қанд лавлаги соҳасида ҳам илғор колхоз, бригада ва звеноларни рағбатлантирадиган жиддий чоралар белгилади. Лавлагикор колхозларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш катта воситадир. Демак лавлагидан доимо юқори ҳосил олиниб келиши учун ҳамма шарти-шароит бор.

Бу экинга э'тиборсизлик блан қараш кайфиятига хотима бериш, қанд лавлаги етиштириш блан шуғулланадиган колхозларни доимо бу иш блан шуғулланишларига имкон бериш ва алмашлаб экиш тартибини қат'ият блан жорий қилиш керак. 1947 йилда республикада қанд лавлагидан гектаридан кам деганда 220 центнердан ҳосил етиштирилиши, ҳаммаси бўлиб, камида 800 минг тонна умумий ҳосил олиниши лозим.

VIII.

Бошқа техника экинлари, мойли экинлар ва сабзавот-полиз экинлари соҳасида

Сабзавот ва картошка соҳасида барча сабзавот колхозларида мўл ҳосил қўлга киритиш асосий вазифадир.

Қуйидаги мисоллар бизда бу соҳада нақадар катта имконият борлигини кўрсатади. Қорасув районидаги Коминтерн номли колхоз ўтган йили 108 гектар ерининг ҳар гектаридан 14 тоннадан картошка, 20 тоннадан сабзавот олди. Шу райондаги Сталин номли колхоз ҳам худди шундай шароитга эга. Аммо, бу колхоз 1946 йилда 4 тоннадангина картошка ва 5 тоннадангина сабзавот ҳосили олди.

Картошка ва сабзавот ҳосилини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам ақалли бир ярим-икки марта ошириш керак. Бу экинларни даққиюнусдан қолган усуллар блан ишлашдан кенг миқ'ёсда машиналаштиришга астойдил кўчиш сабзавот полиз экинлари блан картошкадан юқори ҳосил олиш учун энг муҳим шартдир. Шунинг блан бирга сабзавот ва картошкадан мўл ҳосил олганлик учун колхозчиларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш тартибини тезроқ тузиб чиқиш ва бу тартибни жорий қилиш, жумладан Самарқанд районидаги Каганович номли колхоз тажрибаларидан фойдаланиш керак. Бу шартлар амалга оширилганида бизда сабзавотчилик иши тез ўртада ривожланиб кетади.

Область партия комитетлари, хусусан Тошкент область партия комитети 1947 йилда канон ва мойли ўсимликлар — кана кунжит, кунжит, ер ёнғоқ етиштириш ишини тубдан яхшилашга эришмоқлари керак. Ғаллакор районларда зиғир блан астойдил шуғулланиш лозим, чунки бу экин биз учун катта аҳамиятли экин ҳисобланади. Кейинги йилларда бу экинларга йўл қўйиб бўлмаслик даражада кам э'тибор берилиб келинди, бунинг орқасида давлатга катта зарар етказилаётир, канон ва мойли экин майдонлари катта бўлган колхозлар эса иқтисодий жиҳатдан заифлашиб қолдилар. Самарқанд ва Наманган ташкилотлари тамаки экинлари блан жиддийроқ шуғулланмоқлари керак. Тамаки экинларининг ҳосили ҳам йўл қўйиб бўлмаслик даражада камайиб кетди.

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

Ўртоқ У. ЮСУПОВ докладининг охири

Боғлар ва токзорлар ҳақида

(БОШИ 1 — 2 ва 3-нчи БЕТЛАРДА)

Уруш йиллари даврида республикада 12 минг гектарга яқин боғлар ва токзорлар нобуд бўлиб кетди, уларнинг ҳосили камайди.

Ҳолбуки, боғлар ва токзорларни кенгайтириш учун бизда жуда яхши шароит бор. Бутун гап шундаки, бизда хўжаликнинг бу соҳасига сра э'тибор берилмай қўйилди.

Вазифа шундан иборатки, боғлар ва токзорларнинг аҳволини яқин икки йил мобайнида яхшилаш, 1947—1949 йиллар мобайнида 12 минг гектар ерга мевали дарахтлар ва 14 минг гектар ерга ток ўтқазиш, бешйилликнинг охирига бориб боғларда мева дарахтлари ҳосилини камида бир ярим марта ошириш, токларнинг ҳосилини эса камида икки марта кўпайтириш зарур.

IX.

Пиллачиликни ривожлантириш соҳасида

Ўзбекистон мамлакатга пилла етказиб берувчи асосий республикадир. Бу ҳол партия ташкилотининг зиммасига пиллани кўпроқ етиштириш соҳасида алоҳида мас'улият юклайди. Шунга қарамай пиллачилик очиқдан-очиқ ёмон аҳволга тушиб қолган. Биринчидан, бизда пилла энг кўп етиштирилган йилга қараганда 3000 тонна кам пилла тайёрланди, ёки пилла тайёрлаш даражаси деярлик 25 процент камайди. Иккинчидан, тут дарахтлари шундай аҳволга келиб қолдики, агар ҳозирнинг ўзида қат'ий чоралар кўрилмаса, биз пиллачилик соҳасида яна ҳам паст даражага тушиб қолишимиз мумкин.

Республикамизда 1941 йилда 31 миллион тут дарахти бор эди. 1946 йилда олинган ва аниқланиши зарур бўлган ма'лумотларга қараганда 20 миллион тут дарахти қолган. Агар текшириш натижасида тут дарахтлари бундан кўп бўлиб чиқса ҳам барибир кейинги йилларда анчагина тут дарахтларининг нобуд бўлиб кетганлиги ва кесиб юборилганлиги равшан. Бу соҳадаги ишлар шунчалик бўшаштириб юборилдики, тутзорлардан етарли миқдорда барг олиш имконияти бўлмай қолди.

Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг бюроси тут дарахтларининг аҳволини текшириш, тут дарахтларини қасдан нобуд қилишда айбдор бўлган кишиларни мас'улиятга тортиш ва юз берган аҳволни тузатиш йўлида кескин чоралар кўриш тўғрисида махсус қарор қабул қилди.

1947 йилда камида 6 миллион дона баланд танали тут кўчати ўтқазиш ва 400 гектар ерни тутзор қилиш, 1949 йилнинг охирига бориб тутзорларни тамомила пиллачиликни ривожлантиришни тўла та'минлайдиган даражага етказиш керак.

Бу йил республика учун ҳар қути қурт уруғидан 42,6 килограммдан пилла олиш плани берилган. Биз бу топшириқни ҳеч сўзсиз ошириб бажариш вазифасини олдимизга қўймоғимиз керак.

Барча колхозларда жамоат пиллачилигининг тўғри уюштирилишига алоҳида э'тибор берилиши керак.

X.

Чорвачиликни ривожлантириш соҳасида

Ўртоқлар! Кўпгина ходимлар чорвачиликка хўжаликнинг иккинчи даражадаги соҳаси деб қарайдилар ва шунинг учун чорвачиликни ривожлантириш иши ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган. Айни замонда Ўзбекистонда чорвачилик қишлоқ хўжалигида жиддий аҳамиятга эга эканлиги ма'лум, қоракўлчилик жиҳатидан Ўзбекистон Совет Иттифоқида биринчи ўринни эгаллайди, я'ни мамлакатга қоракўл териларининг 60 процентчасини етказиб беради.

Чорвачилик соҳасида ҳозирги пайтда очиқдан-очиқ қониқарсиз аҳвол юз бераётганлигини э'тироф қилмоқ керак. Республика қорамоллар (28 процент) ва отлар (30 процент) жиҳатдан урушдан аввалги даражадан анчагина орқада қолаётир. 1946 йилда чорва молларининг бирон тури жиҳатидан ҳам чорвачиликни ривожлантириш плани бажарилмади, қорамоллар эса ҳатто бирмунча камайди. Колхозлардаги қорамоллар ўртасида сигирнинг салмоғи илгаригидек паст даражададир — талаб қилинганича 30—35 процент бўлиши ўрнига 15 процентдир. Бу эса қорамолларнинг тез кўпайишини та'минламайди. Уруш йилларида республикада молсиз ва сигирсиз колхоз хонадонлари жуда кўпайиб кетди.

Бундай аҳволнинг юз беришига сабаб нима? Бунга сабаб шуки, бу иш ма'лум даражада ўзибўларчиликка ташлаб қўйилган.

Чорвачиликни планлаштириш сингари муҳим масалани олиб кўрайлик. Ишонч блан айтиш мумкинки, жуда камдан-кам кишиларни истисно қилганда, район раҳбарларидан биронтаси ҳам чорвачилик соҳасида бериладиган планларни жиддият блан кўриб чиқмайдилар, бу ишни зоотехниклар блан ҳисобчиларга топшириб қўядилар. Моллар туёғини ошириш планини одатда илғор колхозларнинг муваффақиятига асосланиб ва бошқа барча колхозларни тезроқ улар даражасига етказиш зарурлигини назарда тутиб эмас, балки очиқдан-очиқ камайтирилган «ўртача» рақамлар асосида планлаштирилади. Масалан, Жиззах районидаги Будённий номли колхозни олиб кўрайлик. Катта наслдор отлар фермаларига эга бўлган бу колхозда 1945 йилда отлар сони 6 процент кўпайгани ҳолда 1946 йилда колхозга отларни 7,9 процент кўпайтириш ҳақида топшириқ бердилар. Ҳақиқатда эса колхозда отлар 12,3 процент кўпайди. Оҳангарон районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозида 1945 йилда қўйлар сони 6,2 процент ошди. 1946 йилда колхоз қўйларни 7,6 процент ошириш ҳақида топшириқ олди. Ҳақиқатда эса колхозда қўйлар 21 процент кўпайди. Бундан ташқари нобуд бўлган моллар ва «мажбурий» тартибда сўйилган моллар умумий молларнинг 15 процентини ташкил қилди ва бир йил ичида ҳар хил баҳоналар блан қўйларнинг 12 проценти талон-тарож этилди. Шундай қилиб «Қизил Ўзбекистон» колхозининг раҳбарлари район ташкилотларининг планлаш ишидаги юзакичиликларидан фойдаланиб ҳеч қандай жазо олмаганлари ҳолда қанча-қанча молларни талон-тарож қилиб ва нобуд қилиб юборганлар.

Планлаш ишидаги катта бир нуқсон шундан иборатки, колхозларга моллар туёғини ошириш соҳасидаги планларгина ма'лум қилиниб, одатда молларнинг маҳсулдорлигини ошириш ва хусусан урчитиб кўпайтириш соҳасидаги топшириқлар берилмайди. Чорва молларининг маҳсулотини тайёрлаш, хусусан гўшт топшириш мажбуриятини планлашда ҳам жиддий бузилишларга йўл қўйилаётир.

Чорвачиликнинг қониқарсиз аҳволга тушиб қолганлигига яна бир сабаб шуки, кўпгина урғочи моллар қисир қолмоқда ва улар кам туғмоқда. 1946 йилда совлиқ қўйлар ва урғочи эчкиларнинг 7,5 проценти қисир қолди. Қорақалпоғистон блан Хоразмда эса бу рақам 16 процентгача етди. 1946 йилда ҳарбир 100 биядан 58 қулун, ҳарбир 100 сигирдан 73 бузоқ олинди. 1946 йилда эса ҳарбир 100 биядан 46 қулун, ҳарбир 100 сигирдан 62 бузоқ олинди. Хоразм, Фарғона, Самарқанд ва Тошкент областьларида моллар айниқса кам урчитилмоқда. Кўпгина фермалар расмият юзасидангина саноқда бўлиб, улар товар маҳсулоти бермайди ва давлат олдидаги мажбуриятнинг бажарилишини та'минламайди. Шуни айтиш кифояки, колхозлардаги 5000 га яқин ферма ёки умумий фермаларнинг 74 проценти белгиланиб қўйилган энг кам сигирга ҳам эга эмас, 440 колхозда эса мутлақо сигир йўқ. Фарғона, Наманган ва Андижон областьларидаги колхозларнинг ҳарбирига ўрта ҳисоб блан 6 — 7 талангина сигир тўғри келади. Ҳолбуки, масалан, Қорақалпоғистонда эса 36 талан сигир тўғри келади. Бухоро областидан ташқари барча областьларда қўйчилик фермалари ҳам совлиқ қўйлар блан тўлдирилмаган. Қоракўл қўйлари туёғининг 25 проценти 68 фермадагина тўпланган бўлиб, айни вақтда асосий қоракўлчилик колхозларининг кўпчилиги қўйлар туёғини ошириш соҳасидаги мавжуд имкониятдан тўла фойдаланмайдилар. Қоракўлчилик соҳасидаги бундай аҳволни қониқарли деб бўладими?

1946 йилда гўшт мажбурияти ҳисобига деярлик мутлақо семиз моллар топширилмади. Айни вақтда давлатга гўшт мажбурияти учун топширилган қорамолларнинг 33 проценти, қўй ва эчкиларнинг 31 проценти озғин бўлган. Гўшт мажбуриятига асосан қорамолларни топшириш каби зарарли одат давом этмоқда. 1946 йилда давлатга топширилган умумий молларнинг деярлик 60 проценти қорамоллар ҳисобидан топширилди.

Чорвачиликда молларнинг наслини яхшилаш ишлари ёмон ҳолга тушиб қолган: зотдор моллар наслини яхшилаш соҳасида ўйлаб планлар тузилмайди, яхши маҳсулдор молларни мунтазам суратда ажратиш ишлари олиб борилмайди, наслдор моллар урчитувчи давлат идоралари ва колхозлардаги наслдор моллар фермалари мутахассис кадрлар блан та'минланмаган. Чорвачилик совхозларидан колхозларга бериладиган наслдор молларнинг талайгина қисми нобуд бўлиб кетади, ё бўлмаса улардан яхши фойдаланилмайди. Республикада мавжуд бўлган энг яхши маҳаллий молларнинг турини яхшилаш соҳасида ҳеч қандай иш олиб борилмайди.

Буларнинг ҳаммаси шуни кўрсатадики, Ўзбекистон партия ташкилоти ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг қарорларини бажариш йўлида чорвачиликка раҳбарликни қат'иян яхшилаб, қишлоқ хўжалигининг бу муҳим тармоғини республикада пахтачиликни оширмай юксалтириш блан бирга қўшиб моҳирлик блан ривожлантириш керак.

Вазифа қуйидагилардан иборат:

1. Колхозларда қорамоллар сонини кўпайтириш бешйиллик плани 4 йилда бажарилсин, Фарғона ва Хоразм областьларида эса бешйиллик план 1948 йилнинг охирига қадар бажарилсин. 1947 йилда қорамоллар сони 1946 йилга нисбатан 40 минг ёки 8,4 процент кўпайтирилсин. Сигирлар 17 минг ёки 19 процент, ҳўкизлар 10 минг ёки 6,1 процент кўпайтирилсин.

2. Колхозлардаги қўй ва эчкиларни кўпайтириш бешйиллик плани ҳам тўрт йилда бажарилсин, Андижон, Сурхондарё ва Фарғона областьларида эса 1948 йилнинг охирида бажарилсин. 1947 йилда қўй ва эчкилар 562,3 минг ёки 12,2 процент кўпайтирилсин.

3. 1950 йил охирига бориб колхозлардаги отлар 1946 йилдагига нисбатан 58 процент кўпайтирилсин, 1947 йилда эса отлар 32 минг ёки 11,2 процент кўпайтирилсин, бешйиллик планда белгиланган топшириқларнинг тўла ва ҳеч сўзсиз бажарилиши та'минлансин.

4. Жамоат молларини му'тадил суратда урчитиб кўпайтириш учун фермаларни белгиланган минимум даражадан кам бўлмаган миқдорда урғочи моллар блан тўлдириш иши: сигирлар бўйича — 1950 йилнинг охиригача; Бухоро, Хоразм областьлари, Қорақалпоғистонда эса — 1949 йилнинг охиригача; совлиқ қўй ва урғочи эчкилар бўйича — барча колхозларда 1948 йилнинг охиригача тамомлансин.

5. Яқин икки йил мобайнида барча колхоз хонадонлари тамомила молли, 1949 йил охиригача эса барча колхоз хонадонлари тамомила сигирли қилинсин.

XI.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотини тайёрлаш соҳасида

Ўртоқлар, ВКП(б) Марказий Комитетининг Пленуми қишлоқ хўжалик маҳсулотини тайёрлаш ишини уюштиришга катта э'тибор берди. Пленум деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотини тайёрлаш тартиби ҳақида 1940 йилда қабул қилинган тартиб тамомила ва бутунича тўғри тартиб бўлиб чиққанлигини э'тироф этди. Пленум қарорида кўрсатиб ўтилишича, **«Колхоз тузумининг душмани бўлган кишиларгина, давлатга топшириладиган маҳсулот миқдорини колхозлар ихтиёрига берилган экин майдонининг ҳарбир гектарига қараб ҳисоблаш тўғрисидаги қонуннинг қишлоқ хўжалиги учун жуда катта аҳамиятга эга эканлигини тушинмаган ва уруш орқасида колхозларнинг жамоат хўжалигига ғоят катта зарар етказилганлигини унутаётган кишиларгина, партияни орқага, я'ни қишлоқ хўжалигини ривожлантириш манфаатларига муносиб бўлмаганлиги учун бекор қилинган сиёсатга, маҳсулотни экилган экин майдонларига қараб топшириш сиёсатига томон судрай оладилар».**

Ўзбекистон чорвачилик маҳсулоти тайёрлаш ва бир қанча қишлоқ хўжалик экинлари юзасидан маҳсулот топшириш планини йилдан-йилга бажармасдан келмоқда. Ҳозир гўшт юзасидан 11.000 центнер, сут юзасидан 16.000 гектолитр, жун юзасидан 4000 центнерга яқин қарздор бўлиб қолдик. Ғалла мажбуриятига келганда эса шуни айтиш керакки, давлатга топшириладиган ғалла миқдори анчагина камайтирилди, бундан ташқари кейинги йилларда республикада давлатга бирхил маҳсулот ўрнига қиммати пастроқ бўлган бошқа хил маҳсулот топшириш тартиби кенг миқ'ёсда қўлланилмоқда. 1946 йилнинг ўзидагина буғдой ўрнига 15 минг тонна кам қимматли дон топширилди. Шунингдек бошқа маҳсулатни ҳам айирбошлаб топшириш усули қўлланилмоқда.

Қишлоқ хўжалик маҳсулоти тайёрлаш ишини уюштиришда жиддий бузилишлар рўй бермоқдаки, бу блан давлат ва колхоз манфаатига анча зарар етказилмоқда. Районлардаги айрим колхозларда деҳқончилик маҳсулоти топширишда гектар ҳисоби блан ҳарбир колхознинг хусусиятини кўзда тутиб норма белгилаш ҳуқуқи берилган. Бу ҳуқуқдан ёмон фойдаланилмоқда. Мен Ўртачирчиқ районидаги кам қувват колхозларга адолатсиз суратда мажбурият берилаётганлигини юқорида айтиб ўтдим. Мана Паркент районига доир фактларга бир назар солингиз: биз 6 колхозни текшириб кўрдик. Булардан иккитаси бақувват, иккитаси ўрта даражадаги ва иккитаси кам қувват колхоздир. Бу колхозларнинг ҳаммаси учун гўшт топшириш юзасидан гектар ҳисоби блан бир хил норма берилган. Натижада Сталин номли бақувват колхоз давлатга гўшт топшириш мажбуриятини адо этиб бўлганидан сўнг ҳам ўзида анчагина ортиқча гўштга эга бўлди. Охунбобоев номли кам қувват колхоз эса гўшт топшириш ҳисобига йил бўйи сўйиш учун мўлжалланган ҳамма молини топширишдан ташқари асосий подаларининг бир қисмини ҳам гўшт топшириш мажбурияти ҳисобига беришга тўғри келган. Энгельс номли кам қувват колхозда ҳам деярлик шундай аҳволни кўрасиз. Бу колхозлар учун давлатга дон топшириш нормалари ҳам шундай адолатсизлик блан белгиланган. Масалан, Охунбобоев номли камқувват колхозга район учун белгиланган ўртача даража мажбуриятдан ҳам юқори норма берганлар ва бу колхозда ҳатто уруғлик учун ҳам дон қолмаган.

Бу ерда район ташкилотларининг колхозларга юзаки раҳбарлик қилаётганликлари очиқ-ойдин кўриниб турипти. Район ташкилотлари маҳсулот тайёрлаш сиёсати колхозларни ташкилий-хўжалик жиҳатидан мустаҳкамлаш ишида ғоят катта аҳамиятга эга эканлигига етарли баҳо бермаётирлар. Бизнинг вазифамиз колхозларнинг ўз мажбуриятларини бажаришларида давлат интизомини қат'иян мустаҳкамлашдан, боқимондаларни ошира бориш сингари йўл қўйиб бўлмайдиган одатга хотима беришдан ва бундан сўнг бир хил маҳсулот ўрнига қиммати кам бўлган бошқа маҳсулот топширилишига йўл қўймасликдан иборатдир. Партия ташкилотлари маҳсулот тайёрлаш ишини уюштиришдаги бузилишларга қарши қат'ий кураш олиб боришлари, бу жуда муҳим ишни идора ходимларига ишониб топшириб қўймасдан бу ишни ўз қўлларига олишлари лозим. Шулар блан бирга биз колхозларга бириктириб қўйилган ва ҳайдаладиган ҳамма ерлардан ва яйловлардан фойдаланиш учун барча имкониятларни тўла ва самарали суратда ишга солиш йўлида қаттиқ кураш олиб бормоғимиз керак.

XII.

Кўклам экиш ишларини ўтказиш соҳасида

Ўртоқлар! Республикамизда кўклам экиш ишларини ўтказишда ғоят кескин аҳвол юз бермоқда. Область ва районлардаги кўпгина раҳбар ходимлар буни тушинмайдилар, тоқат қилиб бўлмайдиган даражада беғамлик ва хотиржамлик кўрсатмоқдалар.

Ўтган йили баҳор жуда қулай келди. Бултур чигит экиш ишларини ўтказиш учун ихтиёримизда 50—60 кун бор эди. Шу сабабдан кўпчилик районларда экиш ишлари, тракторларнинг иш унуми жуда паст бўлишига, я'ни ўрта ҳисоб блан кунига 2—2,5 гектар ер ҳайдалишига қарамай, агротехника жиҳатидан кўзда тутилган муддатларда тамомланди.

Бу йил эса ер ҳайдаш учун 35 кун вақт қолди, шундан кўп деганда 25—28 кунни иш куни деб ҳисоблаш мумкин. Бинобарин, бу йил кўклам ишлари даври бултургига кўра анча қисқа бўлади, трактор ишларининг ҳажми эса анча кўп бўлади. Ана шу сабабдан ер ҳайдашда тракторларнинг иш унумини ўтган йилдагига нисбатан албатта 2—2,5 марта ошириш талаб қилинади.

Бу масала Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг бундан илгариги пленумида жуда кескин қилиб қўйилган эди. Лекин Қишлоқ хўжалик министрлигининг, область ва район партия ҳамда совет ташкилотларининг раҳбарлари бундан ўзлари учун тегишли хулоса чиқариб олмадилар. Кўклам ер ҳайдаш ишлари бошланган дастлабки кунларданоқ трактор парки шундай ёмон ишлаётирки, агар бундай аҳволни тузатиш учун ҳозирданоқ қат'ий чоралар кўрилмаса, бирқанча районларда кўклам экиш ишларини ўз вақтида ўтказиш жиддий хавф остида қолади.

Пленум партия-совет ташкилотларининг раҳбарларидан, Қишлоқ хўжалик министрлиги системасининг ходимларидан, колхоз активларидан кўклам экиш ишларини ўтказишда беғамлик ва хотиржамликка қат'иян барҳам бериб, кўклам экиш ишларини уюштиришга большевикларга хос сабот ва ғайрат блан астойдил киришишларини қат'ий талаб қилмоғи керак.

Бунинг учун нима қилмоқ керак?

1. Ҳамма МТС ва совхозларда тракторларни яқин кунларда бутамом ремонт қилиб бўлиш ва барча тракторларни далага чиқариш керак.

2. Республика, область ва район ташкилотларидаги раҳбар ходимларнинг асосий кўпчилигини дарҳол МТСларга ва бевосита трактор бригадаларига жўнатиш, уларни экиш ишлари тамом бўлганига қадар айрим МТСларга ва трактор бригадаларига бириктириб қўйиш керак.

3. Барча ташкилот ва идоралардан яна камида 100 та юк автомашинаси ва камида 30 та енгил автомашинани сафарбар қилиб, уларни бутун экиш ишлари даври учун районлар ва МТСларга бериш керак.

Яқин 10—15 кун ичида саноат корхоналарида автомашиналарга ўрнатилган кўчма ишхоналар учун яна камида 200 сидра асбоб-ускуналар тайёрлаб бериш керак.

4. Марказий Комитет, Министрлар Совети, область партия комитетлари ва область ижроия комитетлари запас қисмлар тайёрлаш ва уларни машина-трактор станцияларига тезроқ етказиб бериш ишини доим қаттиқ назорат қилиб туришлари лозим.

5. Барча МТСларда ҳарбир тракторнинг икки сменада ишлашини дарҳол уюштириш, тунги сменаларнинг ишига айниқса э'тибор бериш зарур.

6. Тракторчилар ўртасида сўзда эмас, балки амалда социалистик мусобақани кенг қизитиш, ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг пахта ҳосилини оширишда тракторчиларнинг роли ва жавобгарлиги ҳақидаги қарорини уларга тушинтириш керак.

Биз ҳозир ҳамма давлат идоралари ва колхозларнинг ишида шундай эпчиллик ва оперативчилик ўрнатмоғимиз керакки, кўклам экиш ишларини ўтказиш учун барча куч ва маблағлардан чинакам фойдаланилсин, бу ишдаги ҳар қандай нўноқликка, бўшангликка ва давлат интизомини бузишдек ҳолларга большевикларча қат'ий барҳам берилсин.

XIII.

Ташкилий ва партиявий-сиёсий ишлар

Ўртоқлар! Олдимизда турган вазифалар аниқ. Улуғ Сталин **«ишнинг муваффақиятини кишилар, кадрлар ҳал қилади»** деб та'лим беради. Демак, ҳамма нарса ўзимизга, бизнинг уюшқоқлигимизга, сабот-матонатимизга, қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилиш соҳасидаги бутун ишимизни янги мураккаб вазифаларга мувофиқ қисқа муддат ичида қайтадан қура олишимизга боғлиқдир.

Бунинг учун нима талаб қилинади? Даставвал ишимиздаги расмиятчилик ва тўрачиликни таг-томири блан тугатиш керак, чунки ўртоқ Сталин айтганидек, — **«бюрократизм хавфи дастлаб шундаки, у тузумимизнинг бағрида ётган жуда кўп имкониятларни яшириб туради, бу имкониятлардан фойдаланишга йўл бермайди, омманинг ижодий ташаббусини йўққа чиқаришга тиришади, бу ташаббусни маҳкамачилик блан бўғади ва партиянинг ҳар бир янги ташаббусини бачканалаштиришга олиб келади».**

Кўпгина ходимларимизнинг ба'зан қийинчиликлар ҳақида, ресурсларимизнинг камлиги ҳақида маҳмадонагарчилик қилишлари ва ишни тезроқ илгари силжитиш учун бор бўлган имкониятларни кўрмасликлари шунинг натижаси эмасми, ахир. Тўрачилик касалига ва топширилган ишга расмиятчилик блан қараш касалига мубтало бўлган кишилар камайтирилган планлар асосида ишлашга, қолоқларни рўкач қилишга ва «ўртача» рақамларга тенглашишга интиладилар. Бу — жуда хавфли касалликдир. Ба'зи ходимларимиз бу касалликдан нақадар тезроқ қутилсалар, биз учун шу қадар яхши бўлади. Шуни тушиниш керакки, ВКП(б) Марказий Комитети пленумининг қарори қишлоқ хўжалигини моддий-техника жиҳатидан мустаҳкамлаш юзасидан бирқанча жиддий чораларни назарда тутади. Бу қарор даставвал ва асосан бор бўлган имкониятлардан янада самаралироқ фойдаланишни кўзда тутади. Ишимиз худди ана шунга қаратилиб қайта қурилмоғи керак.

Сўнгра, планлаш ишида жиддий камчиликлар борлиги, областьларда, айниқса район ва колхозларда халқ хўжалигини ривожлантириш юзасидан асослаб тузилган бешйиллик планларнинг йўқлиги тўрачилик натижаси эмасми? Айрим илғор район ва колхозларнинг ўз хўжаликларини ривожлантириш бешйиллик планларини тузиш йўлида кўрсатган ташаббусларини ходимларимиз, даставвал Давлат план комиссиясининг ходимлари ўзларига намуна қилиб олмадилар. Бу ташаббус аслда э'тиборсиз қолиб кетди. Шуни тушиниш керакки, большевик ташкилотчи ўзида ижодий иш қобилиятини зўр бериб ўстириши, оммадан узоқлашмаслиги, балки унга, унинг ташаббусига таяниши керак.

Ба'зи министрликлар ва бошқа республика ташкилотларининг ишида кўрилган расмиятчилик-тўрачилик усуллари қабул қилинган қарорларнинг бажарилишига ёмон та'сир қилаётир. Областьларнинг раҳбарлари Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг областьларда пахтачиликни юксалтиришга ёрдам бериш, янги ерларни очиш, колхозчиларни янги суғорилган ерларга жойлаштириш чоралари тўғрисида чиқарган қарорларнинг талайгина қисмини ва бошқа бирқанча қарорларини республика министрликлари (гарчи бу қарорлар министрликлар блан мувофиқлаштириб чиқарилган бўлса ҳам) бажармаётирлар деб жуда тўғри шикоят қилмоқдалар. Бу айниқса Сув хўжалиги министрлигига, Қишлоқ хўжалик министрлигига, Бош йўл идорасига, Соғлиқни сақлаш министрлигига, ЎзССР Министрлар Совети ҳузуридаги Кўчириш бошқармасига тааллуқлидир.

Тоқат қилиб бўлмайдиган бундай аҳволга яна сабаб шуки, қабул қилинган қарорларнинг ижросини текшириш Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети аппаратида яхши йўлга қўйилмаган. Биз министрликлар ва хўжалик ташкилотларининг майда-чуйда ишларига ҳа деб аралашишга қаршимиз, аммо бу — уларнинг ишини назорат қилиб туришни зиммамиздан соқит қилмайди, балки, аксинча, бу назоратни кучайтиришни, ижрони текшириш ишини тубдан яхшилашни талаб қилади. Бу масалада Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитети ва Министрлар Совети бюро а'золари ўртасида вазифаларни тўғри тақсимлаш катта аҳамиятга эгадир. Бизнинг ишимизда ҳам эгасизлик ҳоллари бор, уларни тугатиш керак. Биз учун энг зарур бўлган нарса — барча ходимларга нисбатан талабчанликни ошириш, давлат ва партия интизомини тобора мустаҳкамлаш, интизомни бузган кишиларни жазосиз қолдирмасликка эришишдир.

Буларнинг ҳаммаси ташкилий ва партиявий-сиёсий ишни, кадрлар ўртасидаги ишни қат'иян яхшилашни талаб қилади.

Кўпгина ходимларимизнинг СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг «Колхозларда Қишлоқ хўжалик артели уставини бузишга хотима бериш чоралари тўғрисида» деб чиқарган қарорини бажаришга кампаниячилик нуқтаи назаридан қараганликлари интизомнинг бўшашиб кетганлигини ва майда буржуазияга хос бўшанглик кайфиятига берилганликларини кўрсатмайдими, ахир? Ҳар ким учун равшанки, қишлоқдаги кадрларимизни ва барча колхозчиларни давлат ҳамда колхозларнинг манфаатларини та'минлаш руҳида тарбиялаш, — даставвал ва асосан Қишлоқ хўжалик артели уставига қаттиқ амал қилиш демакдир. Колхозларга раҳбарлик қилиш йўлидаги ҳамма ишларимиз ана шунга асосланиши керак. Бизда аҳвол шундай бўлиб чиқдики, бу қарор муносабати блан бир-бир ярим ойча ишладилару, кейин яна жим-жит бўлиб қолдилар, ҳолбуки колхоз мулкини ўғирлаш, ердан қонунга хилоф суратда фойдаланиш, колхоз мол-мулкини ўзиники қилиб олиш каби аниқланган фактлар ҳали ҳам тугатилган эмас. Пленум область ва район партия комитетларидан, совет ва ер органларидан, барча активлардан Қишлоқ хўжалик артели уставини бузишга қарши тинмай кураш олиб боришни, бу муҳим масалага расмиятчилик блан қарашдек ҳолларга хотима беришни талаб қилмоғи лозим.

Бугун ишимизни яхшилаш учун энг муҳим ва зарур шарт — шафқатсиз суратда танқид ва ўзаро танқидни кучайтиришдир, бусиз кадрларни принципиал тарбиялаш ва интизомни мустаҳкамлаш мумкин эмас. Улуғ Сталин кадрларнинг мен-менлигига раҳм-шафқат бўлмасин, ходимларнинг қандай даража ва вазифада бўлишларига қарамай, ўз ишидаги ҳамма камчилик ва хатолар ўз вақтида очиб ташлансин ва танқид қилинсин, деб та'лим беради.

Ана шундай қилгандагина биз ташкилотнинг курашчанлигини, унинг омма ўртасидаги обрўсини ошира оламиз ва қийинчиликларни муваффақият блан енга оламиз.

Республикада ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг қарорларини ва пахтачилик соҳасида олган мажбуриятларимизни муваффақиятли бажариш учун колхозлар, совхозлар, МТСлар ва саноат корхоналари ўртасида социалистик мусобақани кенг қизитиб юбориш керак. Ўзбек халқи уруш йилларида сабот-матонатини ва ватанпарварлигини кўрсатди, пахтачиликни юксалтириш соҳасидаги Сталинча программани бажаришга уюшқоқлик блан киришди. ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг қарорлари республикамиздаги халқ оммасининг ҳаётий манфаатларига мос келади. Бу қарорлар барча меҳнаткашлар ўртасида сиёсий активликни ва меҳнат соҳасидаги активликни янада кучайтиради.

Улуғ Ленин-Сталин партиясининг жанговар отряди бўлган Ўзбекистон партия ташкилоти қишлоқ хўжалиги соҳасида ўз олдида турган вазифаларни бажариш учун ғайрат блан курашади ва қийинчиликлардан қўрқмайди деб ишонч билдиришга ижозат берасиз. (Қарсаклар).

Мас'ул муҳаррир: С. РАЖАБОВ.

«Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси.
Тиражи 64,5 минг. Р.03103. № 119.